

Ерих Кестнер
Антон и Точица

ПРЕДГОВОРЪТ Е КОЛКОТО МОЖЕ ПО-КРАТЪК

Какво исках да кажа? А, да, сетих се вече.

Историята, която ще ви разправя сега, е извънредно забележителна: Забележителна е, първо, защото е забележителна, и второ, защото наистина се е случила. Беше описана във вестника преди около половин година. „Аха – мислите вие и си подсвирвате леко. – Аха, Кестнер е извършил литературна кражба!“

Съвсем не.

Описаната във вестника история беше най-много двадесет реда. Съвсем малко хора ще са я прочели – толкова къса беше. Тя беше просто една бележка и в нея се казваше само, че на тази и тази дата в Берлин станало това и това. Веднага извадих ножица, отрязах бележката и внимателно я поставих в кутийката за забележителности. Кутийката за забележителности ми облепи Рут. На капака ѝ се вижда влак с яркочервени колела, до него две тъмнозелени дървета, а отгоре се носят три бели облака, кръгли като снежни топки – всичко от истинска гланцова хартия, великолепно! Неколцината възрастни, които освен мен може би са прочели тази история, положително не са ѝ обърнали внимание. За тях тая бележка е била все едно от дърво. Как така от дърво? Ето какво искам да кажа:

Когато някое момченце извади изпод печката цепеница и и извика: „Дий!“ тогава дървото се превръща в кон, в истински кон. И ако големият брат погледне цепеницата, поклати глава и каже на момченцето: „Та това съвсем не е кон, ами ти си магаре“, думите му ни най-малко не променят нещата. Горедолу такава беше работата и с моята бележка от вестника. Другите хора са си помислили: „Това е бележка от двадесет реда“, аз обаче промърморих: „Фокус-бокус“ – и тя се превърна в цяла книга.

Разказвам ви това по съвсем определена причина. Когато пишеш книги, много често те питат: „Ехей, наистина ли се е случило това, което пишете?“ Особено децата винаги искат да знаят това съвсем точно. И човек стои, недоумява и си подръпва козята брадичка. Разбира се, някои неща в романите наистина са се случили, но всичко? Човек не е тичал винаги след хората с бележник в ръка, за да стенографира подробно всяко нещо, което са казали или са сторили! Нито пък е знаел, когато им се е случило това или онова, че за неща някога ще се пише! Ясно, нали?

Ала сега много читатели – малки и големи – ще се изпчат, ще разкрачат крака и ще заявят: „Многоуважаеми господине, щом като описаното от вас не се е случило в действителност, то ни най-малко не може да ни развълнува.“ А аз бих желал да им отговоря: Дали наистина се е случило или не, това няма значение. Главното за историята е да бъде правдива. А една история е правдива тогава, когато би могла да се случи точно тъй, както е разказана. Разбрахте ли? Ако сте разбрали, схванали сте един от най-важните закони на изкуството. Пък и да не сте разбрали, не е чак толкова страшно. И с това предговорът вече свърши, ура!

Знам от опит, че някои деца много обичат да четат размишления като тия за цепеницата и коня и за действителността и правдата. А други биха предпочели три дни поред да ядат само овесени ядки, отколкото да се доближат до такива заплетени неща. Страхуват се, че малкият им и гладичък мозък може да се понабръчка. Какво да правим тогава?

Знам изход. Ще събера на малки откъси всичко, което в тая книга е свързано с размишления, и ще помоля човека, който ще издава тази книга, да напечата „Размишленията“ ми малко по-иначе, отколкото самата история. Ще го помоля да напечата размишленията с по-различни букви. Така че, щом видите нещо, напечатано с разредени редове, можете да го прескочите, като че ли изобщо не съществува. Ясно ли е?

Надявам се, че кимвате утвърдително.

Какво още исках да кажа? А, да, сетих се. Исках да кажа: сега вече историята може да започне.

Първа глава ТОЧИЦА ИГРАЕ НА ТЕАТЪР

Когато се върна на обед у дома си, господин директорът Поге остана като втрещен и изумено впери поглед във всекидневната стая. Там, с лице към стената, стоеше Точица, неговата дъщеря, правеше непрекъснатото реверанси и жално хленчеше.

„Дали не я боли стомах?“ – помисли си той. Но се въздържа и не се помръдна от мястото си.

Точица протегна двете си ръце към стената, която бе облепена със сребристи тапети, направи наново поклон и с разтреперан глас каза:

– Кибрит, купете си кибрит, господа!

До детето клечеше Пифке, мъничкият кафяв дакел на Точица, извиаше силно глава, чудеше се и при това тактуваше с опашката си. Точица каза плачливо:

– Смилете се над нас, бедните хора! Само десет пфенига кутийката!

Кучето Пифке започна да се чеше зад ухото. Навярно намираше цената прекалено висока или пък съжаляваше, че няма пари у себе си.

Точица издигна още по-високо ръце, поклони се и занарежда:

– Мама е напълно ослепяла, а пък е още толкова млада. Три кутийки за двайсет и пет! Господ да ви благослови, госпожо!

Явно стената беше купила от нея три кутийки кибрит.

Господин Поге се изсмя гласно. Никога още не му се беше случвало подобно нещо. Застанала във всекидневната стая, която му струваше три хиляди марки, дъщеря му просеше от тапетите.

Като чу, че някой се смее, Точица се уплаши, извърна се, зърна баща си и побягна. Пифке заподскача безучастно след нея.

– Да не ви хлопа дъската? – запита бащата, но не получи отговор.

Той се обърна и отиде в работната си стая. На бюрото имаше писма и вестници. Господин Поге се настани в дълбокото кожено кресло, запали пура и зачете.

Всъщност Точица се казваше Луиза. Но понеже през първите години никак не растеше, нарекоха я Точица. Такаи казваха и сега, макар отдавна да беше тръгнала на училище и съвсем да не беше малка.

Баща ѝ, господин Поге, беше директор на фабрика за бастуни. Той печелеше много пари, но имаше и много работа.

Обаче жена му, майката на Точица, беше на друго мнение. Според нея той печелеше прекалено малко пари, а работеше прекалено много. В такива случаи той винаги казваше „Жените не разбират от тия неща!“ Ала тя не му хващаш вяра.

Обитаваха голямо жилище недалеч от „Райхстагсуфер“. Домът им се състоеше от десет стаи и беше толкова голям, че докато стигнеше след ядене до детската стая Точица обикновено огладняваше отново. Толкова дълъг беше пътят!

Понеже заговорихме за ядене, трябва да ви обадя: господин Поге беше гладен. Той позвъни. Влезе дебелият прислужница Берта.

– Нима трябва да умра от глад? – запита той сърдито.

– Съвсем не – каза Берта, – но уважаемата госпожа е още в града и дз си мислех...

Господин Поге стана.

– Ако продължавате още да мислите, утре няма да ви пусна на разходка – заяви той. – Хайде! Слагайте да ядем! Повикайте госпожицата и детето.

Дебелият Берта се понесе в тръс и се изтъркаля като топка през вратата.

Пръв влезе в трапезарията господин Поге. Той взе една таблетка, изкриви лице и пи след това вода. Господин Поге гълташе хапове винаги щом се удадеше случай. Преди ядене, след ядене, преди лягане, след ставане. Понякога тия таблетки бяха плоски и кръгли, понякога топчести, понякога квадратни. Човек би си казал, че това нещо му прави удоволствие. Но работата беше там, че той не беше добре със стомаха.

След него се яви госпожица Андахт. Госпожица Андахт беше гувернантката. Тя беше много висока, много слаба и много завееяна.

„Като дете са я къпали в прекалено гореща вода“ – разправяше винаги за нея дебелият Берта; но двете изобщо се търпяха. По-рано, когато Погеви още не бяха наели гувернантката и у тях живееше бавачката Кете, Точица по цял ден седеше в кухнята при Берта и Кете. Тогава те чистеха заедно грах, а Берта ходеше на пазар заедно с Точица и ѝ разказваше за своя брат в Америка. Тогава Точица беше винаги здрава и бодра и не изглеждаше бледа като сега, откак побърканата Андахт бе дошла в тоя дом.

– Дъщеря ми изглежда бледа – каза загрижено господин Поге, – не намирате ли и вие?

– Не – отвърна госпожица Андахт.

След това Берта донесе супата и се засмя. Госпожица Андахт погледна изкриво прислужницата.

– Какво се, смеете тъй глупаво? – запита главата на семейството и започна да гребе усилено с лъжицата, сякаш някой му плащаше за това.

Но внезапно той изпусна лъжицата си в супата, притисна салфетката до устата си, задави се, закашля се страшно и посочи към вратата.

Там бе застанала Точица. Но, мила майчице, как само изглеждаше тя!

Беше облякла червеното домашно сако на баща си и под него беше натъпкала една възглавница, така че бе заприличала на закръглен, издут чайник. Тъничките и голи крака, които се подаваха под сакото, напомняха барабанени палки. На главата и се клатушкаше празничната шапка на Берта – някаква измишльотина от пъстра слама. В едната си ръка Точица държеше точилката и разтворен дъждобран, в другата – конец. За конца беше вързан тиган, а в тигана, който се влачеше с тропот след детето, седеше кучето Пифке и бърчете чело. Впрочем то не бърчеше чело от недоволство, а просто защото имаше прекалено много кожа на клавиата си. И понеже кожата не знаеше къде да се дене, се диплеше на вълни по челото му.

Точица обиколи бавно масата, сетне спря пред баща си, погледна го изпитателно и запита сериозно:

– Може ли да видя билетите ви?

– Не! – отвърна баща й. – Нима не ме познавате? Та аз съм министър на железниците.

– Аха! – каза тя.

Госпожица Андахт стана, хвана Точица за яката и смъкна от нея всичко, което бе навлякла, докато заприлича отново на нормално дете.

Дебелата Берта взе костюма, точилката и чадъра и ги изнесе. В кухнята дори тя още продължаваше да се смее. Това можеше да се чуе съвсем ясно.

– Как мина в училище? – запита баща й.

И понеже Точица не отговори, а започна да бърка с лъжицата в супата си, той веднага й зададе втори въпрос:

– Колко е три по осем?

– Три по осем? Три по осем е сто и л двайсет, делено на пет – каза момиченцето.

Господин директорът Поге не се учудваше вече от нищо. Той пресметна на ум и понеже резултатът се оказа верен, продължи да яде.

Пифке се беше покачил на един празен стол, сложи предните си

лапи на масата и с набърчено чело следеше зорко дали всички ще изядат супата си. Изглеждаше, като че ли се готви да държи реч.

Берта донесе пиле с ориз и плесна Пифке. Но дакелът разбра погрешно жеста ѝ и се покачи изцяло на масата. Точица го смъкна на земята и каза:

– Много ми се иска да съм близък!

Баща ѝ сви рамене със съжаление.

– Би било великолепно – каза детето, – тогава и двете щяхме да ходим еднакво облечени, косите ни щяха да са еднакви на цвят, щяхме да носим един и същ номер обувки и едни и същи дрехи и щяхме да имаме съвсем, съвсем еднакви лица.

– Е, и? – запита госпожица Андахт.

Точица ахкаше от удоволствие, докато си представяше тази близка история.

– Никой нямаше да знае коя съм аз и коя е тя. И когато биха си мислили, че съм аз, щеше да бъде тя, А пък когато си помислят, че е тя, щях да съм аз. Ах, би било приказно!

– Непоносимо! – рече баща ѝ.

– И когато учителката извика „Луиза!“, щях да стана аз да кажа: „Не, аз съм другата“, И тогава учителката ще каже „Седни си!“, и ще вдигне другата и ще ѝ викне: „Защо не ставаш, Луиза?“ А тя ще каже: „Но аз съм Карлинхен!“ И след три дни учителката ще получи припадъци и отпуск по болест, за да иде в санаториум, и ще имаме ваканция.

– Обикновено близнаците никак не си приличат – заяви госпожица Андахт.

– Но не и ние с Карлинхен – възрази Точица. – Вие не сте сънували досега такава прилика. Дори директорът нямаше да може да ни различи.

Директорът беше баща ѝ.

– Ти и сама ми стигаш – каза директорът. И той си сипа втора порция пилешко.

– Какво имаш против Карлинхен? – запита Точица.

– Луиза! – извика баща ѝ силно.

Когато кажеше „Луиза“, това значеше: „Сега ще слушаш или ще има бой!“ Затова Точица млъкна, започна да яде, пилешкото с ориз и тайно да прави гримаси на Пифке, който беше клекнал до нея, докато кучето се разтресе от ужас и побягна стремглаво към кухнята.

Когато ядяха десерта – днес имаха сливи, – дойде най-сетне и госпожа Поге. Вярно е, че тя беше много хубава, но между нас казано, беше и доста непоносима. Веднъж прислужницата Берта бе казала за нея

на една своя колежка: „Би трябвало да пребият с мокър парцал моята господарка. Такова едно миличко и весело дете си има и такъв очарователен съпруг, но да не мислиш, че се е загрижила за тях? Нищо подобно! По цял ден скитосва из града, купува, разменя, ходи по чайове и по модни ревюта, а пък вечер и клетият ѝ мъж трябва да се мъкне заедно с нея. Театър, кино, балове, по цял ден беснее! Вече изобщо не се прибира в къщи. Ех, и това си има добрите страни.“

И тъй, госпожа Поге пристигна и седна, явно засегната. Всъщност би следвало да се извини, загдето беше закъсняла. Но вместо това тя се престори на обидена, че не са я дочакали за обед.

Господин Поге отново глътна някакви хапове – този път четвърти, – изкриви лице и пи след тях вода.

– Да не забравиш, че тази вечер сме канени у генералния консул Олерих – каза жена му.

– Няма – каза господин Поге.

– Пилето е съвсем изстинало – рече тя.

– Да – отвърна дебелият Берта.

– Има ли Точица домашни упражнения? – запита тя.

– Не – каза госпожица Андахт.

– Клати ти се един зъб, дете! – извика майка ѝ.

– Да – отговори Точица.

Господин Поге стана от масата.

– Вече забравих какво е да си стоиш вечер в къщи.

– Та нали снощи не излязохме дори до вратата – отвърна жена му.

– Но Брюкманови бяха тук – рече той. – И Шрамови, и Дитрихови, цялата къща беше пълна.

– Бяхме ли снощи в къщи, или не бяхме? – запита енергично тя и го погледна изпитателно.

От предпазливост господин директорът Поге не отговори и отиде в работната си стая. Точица го последва и се настани до него в голямото кожено кресло, защото там имаше място и за двамата.

– Значи зъб ти се клати? – запита той. – Боли ли?

– Ами! – рече тя. – Ще го извадя, щом ми падне случай. Може би, още днес.

В това време пред дома им изсвири автомобилен клаксон.

Точица изпрати баща си до къщната врата. Шофьорът, господин Холак, ѝ отдаде чест и тя отвърна на поздрава му. Стори го също като него, вдигна ръка до фуражката, макар нямаше на главата си фуражка; баща ѝ се качи, колата потегли, баща ѝ махна с ръка. Замахна с ръка и

Точица.

Когато Точица поиска да влезе обратно в къщи, пред вратата заста- на Готфрид Клепербайн. Това беше синът на портиера – истински нехранимайко.

– Слушай! – рече ѝ той. – Ако ми дадеш десет марки няма да те издам. Иначе ще кажа на баща ти.

– Какво? – запита невинно Точица.

Готфрид Клепербайн Препречи заплашително пътя ѝ.

– Знаеш много добре, не се прави на глупава, душичке!

Точица изпитваше силно желание да се прибере в къщи, но той не я пускаше. Тогава тя застава до него, сложи ръце на гърба си и смаяно впери поглед в небето, като че ли там летеше целелин или пък майски бръмбар на кънки, или нещо подобно. Разбира се, момчето също загледа нагоре и тогава тя се стрелна като светкавица, край него, а Готфрид Клепербайн остана, както се казва, с пръст в уста.

ПЪРВОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО ДЪЛГА

Всъщност още в първата глава се появиха доста хора нали? Да видим дали сме ги запомнили! И тъй, имаме господин директора Поге, уважаемата му госпожа съпруга, Точица, мършавата госпожица Андахт, дебелията Берта, Готфрид Клепербайн и мъничкия дакел Пифке. Впрочем трябва да оставим Пифке настрана, кучетата всъщност не са хора, жалко!

А сега искам да ви запитам следното: Кои от тия хора ви харесаха и кои не? Ако ми позволите, ще кажа какво мисля аз: Точица ми се харесва много, дебелията Берта също. За господин Поге още не мога да си съставя мнение. Но майката на Точица просто не мога да понасям. Нещо ме дразни у тая жена. Тя не се грижи за мъжа си. Тогава защо се е омъжила за него? Не се грижи и за детето си: Защо го е създала тогава? Тая жена пренебрегва своя дълг, прав ли съм? Никой не би имал нищо против, гдето тя обича да ходи на театър или на кино, или, ако щете, и на шестдневните надбягвания. Но преди всичко тя е майка на Точица и съпруга на господин Поге. А щом забравя това, има много здраве от нас. Така ли е?

Втора глава АНТОН УМЕЕ ДОРИ ДА ГОТВИ

След обяда госпожа Поге получи мигрюна. Мигрената – това е главоболие дори когато не те боли глава. На дебелина Берта бе наредено да спусне жалюзите в спалнята, за да стане съвсем тъмно, също както нощем. Госпожа Поге легна в леглото си и каза на госпожица Андахт:

– Идете с детето на разходка и вземете със себе си и кучето! Имам нужда от спокойствие. И внимавайте да не се случи нещо!

Госпожица Андахт отиде в детската стая, за да вземе Тбчица и кучето. Там тя попадна на театрално представление. Пифке лежеше в детското креватче и навън се подаваше само муцуната му. Той тъкмо играеше ролята на вълка, който е изял бабата на Червената шапчица. Наистина Пифке не знаеше приказката, но не играеше ролята си зле. Точица стоеше пред леглото с червена баретка на главата и с пазарската кошница на Берта в ръка.

– Но, бабо – каза смаяна тя, – защо ти е толкова голяма устата?

След това преправи гласа си и изръмжа ужасно дебело:

– За да мога да те изям!

Тя остави кошницата на пода и прошепна като суфльор на малкия Пифке:

– Сега трябва да ме изядеш.

Както споменахме вече, Пифке не знаеше приказката за Червената шапчица. Той се търкулна на едната си страна и не изпълни заповедта.

– Изяж ме! – заповяда Точица. – Ще ме изядеш ли веднага?

След това тропна с крак и извика:

– Дявол да го вземе! Глух ли си? Трябва да ме изядеш!

Пифке се разсърди, измъкна се изпод завивката, застана върху възглавницата и залая с всички сили.

– Тоя чешит няма понятие! – заяви Точица. – Жалък кучешки артист!

Госпожица Андахт върза гerdана и каишката на нищо неподозирания вълк, нахлузи на момиченцето синьото палто със златните копчета и каза:

– Вземи си лепената шапка. Ще излезем на разходка.

Всъщност на Точица ѝ се искаше да остане с баретата, но Андахт каза:

– Тогава няма да отидем при Антон.

Това подействува.

Излязоха. Пифке седна на тротоара и застави госпожица Андахт да го влачи.

– Пак започна да се пързала – каза гувернантката и вдигна кучето. То увисна от ръката ѝ като пострадала ръчна чанта и недоволно запримига.

– На коя улица живее Антон? Запомни ли?

– Улица „Артилерийска“, четвърти етаж, дясно – каза Точица.

– Кой номер?

– Сто и осемдесет делено на пет.

– Защо не запомниш направо тридесет и шест? – запита госпожица Андахт.

– Така се помни по-лесно – каза детето. – Впрочем Берта започва да подушва нещо... казва, че някой просто ядял кибрита ѝ. Все купувала кибрит и кутийките постоянно изчезвали. Дано тая работа не излезе наяве. А и Клепербайн ме заплаши. Иска десет марки, инак щял да ни издаде. Ако каже на директора, загазих!

Госпожица Андахт не отговори нищо. Първо, тя по природа беше неприказлива и, второ, този разговор никак не ѝ изнасяше. Тръгнаха покрай река Шпрее, минаха по малък железен мост, изкачиха се по улица „Шифбаурдам“, свиха наляво по „Фридрихщрасе“, след това надясно ѝ излязоха на улица „Артилерийска“.

– Каква стара, грозна сграда – рече гувернантката. – Внимавай да не паднеш, може да има и тайни врати по пода!

Точица се разсмя, взе на ръце Пифке и запита:

– А къде ще се срещне после?

– Точно в шест ще ме вземеш от „Зомерлате“.

– Пак ли ще танцувате с годеника си? Поздравете го от мен. И приятни танци!

След това се разделиха. Госпожица Андахт отиде да танцува, а Точица влезе в непознатия дом. Пифке започна да вие – явно бе, че къщата не му допаднаше.

Антон живееше на четвъртия етаж.

– Колко хубаво, че ми идеш на гости – каза той.

Здрависаха се и постояха доста време на вратата. Момчето беше препасало голяма синя престилка.

– Това е Пифке – поясни Точица.

– Драго ми е да се запознаем! – рече Антон и погали малкия дакел.

Децата отново застанаха мълчаливи едно до друго.

– Хайде сега да влезем в гостната – рече най-сетне Точица.

Разсмяха се и Антон тръгна напред. Заведе я в кухнята.

– Тъкмо готвя – каза той.

– Готвиш ли? – запита момичето и от изненада не успя да затвори устата си.

– Е, да – каза той, – какво да се прави? Майка ми вече от дълго време е болна и затова, като се върна от училище, готвя. Няма да мрем от глад, я!

– Моля ти се, не се смущавай – заяви Точица, остави Пифке на пода, съблече палтото и свали шапката си. – Продължавай спокойно да готвиш! Аз ще те гледам. Какво готвиш днес?

– Варени картофи – каза той, взе един кухненски парцал и пристъпи към печката.

На нея имаше тенджерата; Антон вдигна капака, започна да бодее вилица картофите, кимна доволен с глава и каза:

– Но сега вече тя е много по-добре!

– Коя? – запита Точица.

– Майка ми. Каза, че утре щяла да стане за няколко часа. А от идната седмица може би отново ще тръгне на работа. Тя е прислужница, знаеш ли?

– Аха – каза Точица, – а пък моята майка нищо не прави. В момента има мигрена.

Антон взе две яйца, счупи ги о ръба на една тенджерата, изля съдържанието, хвърли черупките в сандъка с въглища, наля в тенджерата малко вода, взе една кесия, сипа след яйцата водата нещо бяло и после започна да бърка с малка бъркачка.

– Какъв ужас! – извика той. – Става на бучки.

Пифке се отправи към сандъка с въглищата и „посети“ черупките от яйцата.

– Защо сипа вътре захар? – запита момичето.

– Но това беше брашно – отвърна Антон, – правя бъркани яйца, а пък като се сипе брашно и вода, порциите стават по-олеми.

Точица кимна.

– Ами колко сол се слага на солените картофи? – осведоми се тя. – Половин кило или само четвърт?

Антон се засмя високо.

– Много, много по-малко! – каза той. – Ех, че гозба би станало тогава! Само две-три щипки, разбира се.

– Разбира се – повтори Точица и продължи да го гледа.

Той взе един тиган, сложи в него мазнина и постави тигана над втория газав пламък, сетне изсипа в тигана бърканите яйца и те зацвъртяха.

– Не забравяй солта, Антоне! – заповяда би той сам, взе щипка сол и посипа с нея жълтата каша, която плуваше в тигана. Когато тя започна да се запича, Антон я разбърка с лъжица. Цвъртеше приятно.

– Значи затова се казват бъркани яйца? – рече момчето.

– Поразбъркай ги малко! – помоли момчето и тикна лъжицата в ръката й.

Точица продължи да бърка яйцата вместо него.

Антон взе тенджерата с картофите, хвана я за дръжките с два вълнени парцала и изля врялата вода в мивката. Сетне раздели картофите в две чинии.

– С варените картофи трябва да се внимава много, иначе стават на каша – рече той.

Но Точица не го слушаше. Тя бъркаше толкова усърдно, че чак ръката я заболя. В това време Пифке играеше футбол с яйчените черупки.

Антон затвори газовия кран, раздели справедливо бърканите яйца в двете чинии, изми си ръцете и развърза голямата си престилка.

– Снощи не можахме да дойдем – рече Точица, – родителите ми имаха гости и останаха в къщи.

– Така си и помислих – каза момчето. – Почакай за миг, ей сега ще се върна.

То взе двете чинии и се измъкна през вратата. Точица остана сама. Опита се да закрепил една яйчена черупка на главата на Пифке.

– Ако научиш това – прошепна тя, – ще те допуснат да играеш в цирк.

Но изглежда, че кучето имаше нещо против цирковете. То постоянно събаряше черупката.

– Недей така, стари глупчо! – каза Точица и се огледа.

Гледай, гледай, каква малка кухня! Още от първия миг тя си беше помислила, че Антон е бедно момче. Но това, че имаше толкова малка кухня, я смайваше. От прозореца се виждаше сив заден двор.

– А пък нашата кухня, а? – запита тя кучето.

Пифке размаха опашка. В това време Антон се върна и запита:

– Искате ли да дойдете при нас в спалнята, докато ядем?

Точица кимна и улови Пифке.

– Тя изглежда още доста болна – каза момчето. – Но направи ми удоволствието и не показвай, че забелязваш това!

Антон направи добре, че подготви момичето да шади майка му. Майката на-Антон седеше в леглото и изглеждаше много бледа и измъчена. Тя кимна любезно с глава на Точица и каза:

– Добре си направила, че си дошла!

Точица се поклони и каза:

– Да ви е сладко, госпожа Антонова! Изглеждате превъзходно. Как е драгоценното ви здраве?

Момчето се изсмя, сложи още една възглавница зад гърба на майка си и каза:

– Майка ми не се казва Антонова. Антон се казвам само аз.

– Ах, тия мъже, тия мъже! – възкликна съвсем отчаяна Точица и превъртя очи. – Колко ядове си има човек с тях, нали, милостива госпожо?

– Аз не съм милостива госпожа – обясни й усмихната майката на Антон, – аз съм госпожа Гаст.

– Гаст – повтори Точица, – вярно, така пише и във на вратата. Впрочем хубаво име!

Тя беше решила предварително да намира за хубаво всичко, което виждаше тук, за да не засегне Антон и майка му.

– Услажда ли ти се, мамо? – запита той.

– Великолепно е, момчето ми! – отвърна болната жена, като гребеше с апетит от чинията. – Е, от утре пак аз ще готвя. Ти вече не излизаш да играеш. А и уроците ти страдат... Вчера той успя да сготви дори немски бифтек – заразказва тя на момиченцето.

А Антон се приведе ниско над чинията си, за да не покаже, че тази похвала го радва.

– Нищичко не разбирам от готвене – призна си Точица. – У нас с това се занимава дебелията Берта; тя тежи цели сто кило. Но затова пък аз мога да играя тенис.

– И баща й има автомобил и шофьор – докладва Антон.

– Ако искаш, някога ще вземем и теб. Директорът е мил човек – каза Точица, – Директорът, това е баща ми – дообясни тя.

– Колата им е мерцедес, голям модел, лимузина. – допълни Антон, – а освен това имат десет стаи.

– Но и вие живеете много хубаво, госпожо Гаст! – каза момичето и постави Пифке на леглото.

– Всъщност откъде се познавате вие? – запита госпожа Гаст.

Антон настъпи Точица по крака и каза:

– Ах, знаеш ли, веднъж се заговорихме на улицата и веднага си

станахме много симпатични.

Точица кимна утвърдително, погледна отстрани кучето и рече:

– Господа, струва ми се, че Пифке трябва да поизлезе вън.

Госпожа Гаст каза:

– Изобщо можете да се разходите малко. А пък аз ще подремна още няколко часа.

Антон отнесе чиниите в кухнята и взе фуражката си. Когато влезе отново в стаята, майка му каза:

– Антоне, трябва да се подстрижеш!

– Ами! – извика той. – Като те подстригват под яката ти се събират малки косъмчета и ужасно те гъделичкат!

– Дай ми портмонето. Върви да се подстрижеш! – заповяда майка му.

– Щом като толкова настояваш – каза той, – добре. Но пари си имам.

И понеже майка му го погледна особено добави:

– Помогнах на гарата, пренесох няколко куфара.

Той целуна майка си по бузата и я посъветва да спи дълбоко и да не става, и да се завие хубаво, и тъй нататък.

– Слушам, господин докторе – каза майка му и подаде ръка на Точица.

– Всичко хубаво! – каза на сбогуване Точица. – Но сега да тръгваме, Пифке не може да чака повече.

Кучето седеше пред вратата и гледаше неотклонно нагоре към дръжката, сякаш искаше да я хипнотизира. Тримата не можах да сдържат смеха си.

После децата весело излязоха.

ВТОРОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО ГОРДОСТТА

Не знам как мислите вие. Смятате ли, че е правилно едно момче да готви? Да препаше престилката на майка си, да бели картофи, да ги слага в тенджерата, да ги посипва отгоре със сол и какво ли не още?

Паул, с когото говорих по този въпрос, каза:

– Аз не бих готвил. Дори и през ума не ми минава.

– Хм – рекох аз, – ами ако майка ти е на легло и е болна, и лекарят е наредил тя да яде повече и редовно, защото иначе би могла да умре...

– Е добре – отвърна бързо Паул, – тогава и аз бих готвил, точно като вашия Антон. От мен да мине, на въпреки това бих се срамувал. Готвенето не е работа за момчета.

– Ако си играеше с кухня за кукли, може би щеше да имаш причини да се срамуваш! – казах му аз. – Но ако полагаш грижи болната ти майка да се нахрани навреме, по-скоро можеш да се гордееш. С това би могъл да се гордееш много повече, отколкото че скачаш четири метра.

– Четири метра и двадесет – каза Паул.

– Виждаш ли! – извиках аз. – И ти си въобразяваш вече какво ли не!

– Размислих! – рече след малко Паул. – Може би не бих се срамувал дори ако ме заварят да готвя. Но бих предпочел никой да не идва. Мисля, че бих залостил кухненската врата. Освен това майка ми съвсем не е болна. А ако се разболе, ще викаме жена. И тогава тя би могла и да готви!

Какъв твърдоглавец, а?

Трета глава КАК ИЗБРЪСНАХА ЕДНО КУЧЕ

Пифке спря още до първия електрически стълб. Когато децата по-искаха да продължат той не тръгна с тях. Точица трябваше да го влечи.

– Пак започна, да се пързая! – каза тя.

– Я го дай насам! – рече Антон. – Ей сега ще го оправя. Той хвана кашката на кучето и извади носната кърпичка от джоба си така, че навън се подаде само единият бял ъгъл.

След това извика:

– Пифке!

Кучето вдигна глава, погледни любопитно ъгълчето на кърпата и си помисли: „Това ще е нещо за ядене“. И когато Антон тръгна, кучето бързо се заклатушка след него, като непрекъснато гледеше носната кърпичка и душеше.

– Великолепно! – възкликна Точица. – Прекрасна идея. Трябва да я запомня!

– Всъщност как ти се струва нашата къща? – запита той. – Доста страшна, а?

– Изглежда малко занемарена – рече тя.

– Как? – запита той.

– Занемарена! – повтори Точица. – Харесва ли ти тази дума? Аз я измислих. Понякога откривам нови думи. Топлометър е мое откритие.

– Топлометър вместо термометър? – извика той. – Не си го измислила лошо.

– И още как! – рече тя. – Искаш ли сега да поиграем на смехории?

Тя не изчака да види иска ли Антон или не, а го хвана за ръката и замърмори:

– Ох, ох, никак не ми е смешно, аз съм дълбоко, дълбоко опечалена!

Антон я погледна смяян. Тя ококори очи и на челото ѝ се изписа бръчка.

– Ох, ох, никак не ми е смешно, аз съм дълбоко, дълбоко опечалена! – повтори тя. След това го сръга и прошепна:

– Ти също!

Антон и направи удоволствието.

– Ох, ох! – измърмори той. – Никак не ми е смешно. Дълбоко,

дълбоко съм опечален.

– А сега пък аз – промълви покъртена Точица. – Ох, ох, никак не ми е смешно! Дълбоко, дълбоко съм опечалена.

И понеже двамата се спогледаха, и понеже и двамата бяха направили такива погребално-жални физиономии, започнаха да се смеят с цяло гърло.

– Ох, ох, никак не ми е смешно – подхвана пак Антон и това ги рзсмя още повече. Накрая изобщо вече не можеха да се погледнат. Смееха се, хихикаха, без да могат да спрат, и едва успяваха да си поемат дъх. Хората започнаха да се спират. А Пифке седна на земята. „Сега вече се побъркаха тапълно“ – помисли кучето.

Точица го вдигна. И децата продължиха пътя си. Но всяко от тях гледаше в друга посока. Точица се изкиска тихичко още няколко пъти, после мина и това.

– Дявол да го вземе! – каза Антон. – Ама че напрежение беше. Умрях от смях!

Той избърса от очите си сълзите от смеха. После отидоха у бръснаря. Бръснарят имаше съвсем мъничко дюкянче, трябваше да се изкачат няколко стъпала нагоре.

– Добър ден, господин Хабекус! – каза Антон. – Трябва да се подстрижа.

– Хубаво. Сядай, синко! – каза господин Хабекус. – Как е майка ти?

– Благодаря, по-добре е. Но с плащането още не сме добре.

– Пак като миналия Път. – каза господин Хабекус, – двадесет пфенига капаро, остатъка на части. Отзад късо, отпред малко по-дълго, знам вече. Ами малката госпожица?

– Аз съм просто публика – каза Точица. – Не се смущавайте от мен!

Господин Хабекус върза на Антон голяма бяла кърпа и зачатка с ножицата около главата му.

– Гъделичка ли те вече? – запита силно заинтересувана Точица. Тя просто не можеше да дочака.

И понеже Антон не отговори, а остана на мястото си, без да гъкне, тя, веднага измисли нещо друго. Сложи Пифке на втория стол, върза му носната си кърпичка около шията и намаза със сапунена пяна муцуната му. В първия миг Пифке сметна пяната за каймак от мляко, но понеже това бяло нещо не се оказа вкусно, прибра обратно езика си и поклати глава.

Точица започна уж да го бръсне. Тя постепенно остърга с поазалец сапунената пяна от кожата му, като подскачаше около него и при това

водеше разговор, както беше забелязвала да правят бръснарите.

– Да, да, господине – говореше тя на кучето. – В какви времена живеем! Достатъчно остър ли е показалецът ми? Такива времена! Просто да... знаете вече какво искам да кажа. Представете си... моля, дайте си сега другата страна... представете си като се връщам вчера в къщи, и жена ми родила тризнаци – три целулоидни куклички, все момичета. И на главите им расте червена, трева. Как да не подлудееш? А пък като отварям тая сутрин дюкяна, съдебният изпълнител стои вече вътре и дазва, че трябвало да вземе огледалата. „Защо? – питам го аз. – Да не искате да ме разсипете?“ „Съжалявам – казва, – изпраща ме министърът на финансите.“ Да взема ли контра, господин Пифке? Откъде сте хванал впрочем такъв хубав кафяв тен? А-а, облъчвате се с кварцова лампа? Половин час по-късно пристигна лично министърът на финансите. Споразумяхме се в продължение на седмица да го бръсна безплатно по десет пъти на ден. Да, брадата му расте, не се шегува! Искате ли одеколон? Наскоро ще заминавам. Граф Цепелин търси за пътешествието си до Северния полюс болен от морска болест бръснар, който да подстригва белите мечки. Ако нямате нищо против, ще ви донеса армаган една мечка кожа. Пудра?

Точица нацапа с бяла пудра муцуната на кучето и Пифке ужасен вторачи поглед в огледалото. Господин бръснарят Хабекус се улиса така, че престана да подстригва косите на Антон, а Антон се тресеше на стола от удоволствие. Точица беше свършено сериозна и сега за разнообразие започна да чете гласно всичко, което пишеше на плакатите, окачени в дюкяна. От време на време примесваше различните текстове:

– Употребявайте новата фризура „Драл“, в моя магазин ще, получите всички съответни цени ерещу оригинални артикули, ако сте доволен, кажете го другиму, тук се пробиват дупки на ушите, ако не сте доволен, кажете го на мен, край на плешивите глави, голямата мода, в неделя отворено от осем до десет часа, умоляват се господата да оставят подстригването си за през седмицата, мазолите се дезинфекцират преди употреба, бръснарите са ненужно зло, пазете се от зъбен камък.

Тя прочете всичко това с толкова скучно-напевен глас сякаш декламираше стихотворение. Това измори съвсем Пифке, той се сви на стола и легна да поспи.

– Знаменита е, нали? – запита Антон господин Хабе

– Не съм по тая част! – отвърна бръснарят. – Два дни да имам край себе си такава чудо и ще почна да виждам и нас бели мишки.

След това се опомни и затрака с ножиците. Искаше да свърши

бързо, за да махне час по-скоро момичето от дюкяна си Имаше слаби нерви.

После влезе един клиент – дебел човек с бяла месарска престилка.

– Ей сега, господин Булрих – каза бръснарят.

Антон гледаше напрегнато в огледалото, за да не изпусне нищо. Едва седнал, месарят заключа. Точица се изпъчи пред него.

– Драги господин Булрих – каза тя на дебелия човек. – Можете ли да пеете?

Месарят се стресна, повъртя смутено насам-нататък дебелите си червени пръсти, които приличахаа суджучета, и поклати отрицателно глава.

– О, колко жалко! – каза Точица. – Иначе двамата можехме да изпеем нещо хубаво на четири гласа. Можете ли поне да издекламираете някое стихотворение? Например „Кому принадлежиш ти, дивен лес?“ или „Здраро взидана в земята“?

Господин Булрих отново поклати глави и скришом погледна към вестника. Но не посмя да посегне към него.

– Сега последният въпрос – заяви Точица. – Можете ли да се изправяте на ръце?

– Не – каза съвсем решително господин Булрих.

– Не ли? – запита загрижено Точица, – Не ми се сърдете, но цял живот не съм срещала подобна бездарност!

Сетне му обърна гръб и пристъпи към Антон, който скришом се кискаше.

– Ето на, такива са възрастните – каза тя на своя приятел. – Ние трябва да можем всичко: да смятаме, да пеем, да си лягаме навреме и да се премятаме презглава, а те самите нямат капка понятие от нищо. Впрочем клати ми се един зъб, гледай!

Тя разтвори широко уста и започна да блъска с език малкото бяло зъбче, така че то силно се разклати.

– Трябва да го извадиш – каза Антон. – Ще вземеш един конец, ще направиш примка около зъба, ще вържеш другия край на бравата и после изведнъж ще побегнеш от вратата. Докато усетиш, зъбът ще изскочи!

– Практично момче си ти, Антоне – каза Точица и почтително го потупа по рамото. – Бял или черен?

– Какво? – запита той.

– Конец – отвърна тя.

– Бял – каза Антон.

– Добре, ще преспя и ще реша – рече Точица. – Скоро ли ще

свършите, господин Хабекус?

– Да – отвърна бръснарят.

Сетне той се извърна и каза на господин Булрих:

– Трудно ще възпиташ такова дете, а?

На улицата Точица хвана Антон за ръката и запита:

– Много лошо ли беше?

– Е, горе-долу – каза той. – Следния път няма да те взема със себе си.

– Това няма да го бъде – отговори тя и пусна ръката му.

Бяха стигнали вече до Вайдендамския мост. Точица се разговаряше с кучето, но не можа да издържи дълго мълчанието на Антон.

– От какво боледува всъщност майка ти? – запита тя.

– Имаше някакъв израстък в корема. Закараха я в болницата и там й изрязаха този израстък. Всеки ден ходех да я видя. Боже мой, колко зле изглеждаше тя тогава, съвсем отслабнала и жълта като дюля. А сега от четиринайсет дни лежи в къщи. Вече е много пообре. Сестрите винаги много мили към мен. Струва ми се, мислеха, че мама ще умре.

– Какъв израстък имаше майка ти? – запита Точица. – С цветове и листа и в саксия ли? Да не би да го е глътнала по невнимание?

– Положително не – каза той. – Би трябвало да зная, ако имаше такова нещо. Не, той й беше израснал вътрешно.

– Мушкато или кактус? – запита любопитно Точица.

– Не, не; тези, които растат вътре в тялото, трябва да са от плът и кожа. И ако не се извадят, човек умира.

След малко Точица се спря, притисна ръце на корема с се завайка:

– Антоне, мили Антоне, нещо ме притиска ей тук, отвътре. Внимавай, и аз, имам израстък. Сигурно е някоя малка елха. Толкова обичам елхи.

– Не – каза той. – Не е дърво, а дъска. Просто ти хлопа дъската.

ТРЕТОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО ФАНТАЗИЯТА

Сигурно ви е направило вече впечатление, че Точица е, момиче с доста разнородни прояви. Тя се кланя пред стената и и продава кибрит, преоблича се и влачи след себе си кучето в тиган, сетне го слага в леглото си и си въобразява, че то е вълк и трябва да я изяде. Моли месаря Булрих да пее с нея на четири гласа. И накрая дори си въобразява че има

израстък. Тя си представя неща, каквито изобщо не съществуват или пък в действителност са свършено различни от онова, което си представя.

Чел бях някога за един човек, който имал извънредно развита фантазия и затова сънищата му били извънредно живи. Веднъж например сънувал, че скача от прозореца. Събудил се и видял, че действително лежи на улицата. За щастие той живеел на партера. Но представете си, че нещастният човек живееше на четвъртия етаж! Тогава фантазията му щеше да стане опасна за живота. Фантазията е чудесно качество, но трябва да се обуздава.

Четвърта глава НЯКОИ РАЗНОГЛАСИЯ

В това време госпожица Андахт седеше с годеника си в „Зомерлате“ и от време на време двамата танцуваха. Между масите се издигаха красиво нацъфтели ябълкови дръвчета – те бяха от картон и хартия, но изглеждаха съвсем естествени. Освен книжните цветове по картонените клони бяха накачени пъстри балони и дълги гирлянди.

В локала беше весело, оркестърът свиреше забавни танци. Понеже бе много висока и слаба, госпожица Андахт всъщност беше изгубила вече надежда, че ще си намери годеник, но ето че от четиринадесет дни насам беше сгодена. Само да не беше толкова строг! Той непрекъснато току се разпореждаше и не послушаше ли тя веднага, поглеждаше я толкова страшно, че ушите ѝ щръкваха от уплаха.

– Загря ли? – запита той, приведе се ниско напред и злобно я стрелна с очи.

– Наистина ли искаш да направиш това, Роберт? – запита страхливо тя. – Имам в спестовната каса двеста марки, ще ти ги дам.

– Дръж си твоите няколко гроша, глупава коза такава! – рече той, от което се вижда, че съвсем не беше изискан кавалер. – До утре трябва да имам плана.

Госпожица Андахт кимна покорно. После прошепна: – Тихо, децата идат! Антон и Точица се приближиха до масата.

– Това е Роберт Дявола – каза Точица и посочи годеника.

– Ама, Точице! извика ужасена госпожица Андахт.

– Остави я де! – намеси се годеникът и престорено се усмихна. – Малката принцеса се шегува! Ай, какво симпатично кутре – каза после той и посегна да погали кучето.

Но Пифке разтвори муцуна, изръмжа и направи опит да хапе.

След това трябваше да седнат. Годеникът изяви желание да им поръча горещ шоколад, но Антон каза:

– Не, господине, не правете заради нас излишни разходи.

Тъй като оркестърът отново засвири, госпожица Андахт отиде да танцува с годеника си. Децата останаха до масата.

– Да танцуваме ли и ние? – запита Точица.

Антон рязко отклони:

– В края на краищата аз съм още малък. Впрочем този Роберт никак

не ми харесва.

– Нали? – каза Точица. – Има един поглед също като подострен молив. И Пифке има нещо против него. Но иначе тук е разкрасно.

– Разкрасно ли? – запита Антон. – А, да, пак твое изобретение.

Точица кимна.

– Антоне, още един не ми харесва. Момчето на нашия портиер казва, че ако не му дам десет марки, ще издаде работата на баща ми. Нарича се Готфрид Клепербайн.

Антон каза:

– Аха, зная го. Той ходи в нашето училище, един клас по-горе е. Чакай само, ще го науча аз него!

– Ай, екстра! – извика момчето. – Само че той е по-голям от теб.

– Нищо от това, – каза момчето. – Ще го разкъсам във въздуха.

А през това, време госпожица Андахт и годеникът ѝ танцуваха. Танцуваха и много други хора. Роберт ядосано погледна към децата и зашепна:

– Махай от очите ми тия хлапетии! Утре следобед ще се срещнем пак тук. Какво трябва да донесеш?

– Плана – каза госпожица Андахт.

Гласът ѝ прозвуча тъй, сякаш си беше навехнала крака.

На улицата госпожица Андахт каза:

– Отвратително дете! Да ядосаш така годеника ми!

Точица не отговори, а извъртя очи, за да размее Антон.

Госпожица Андахт беше обидена. Тя забърза напред с Пифке, сякаш някой я гонеше. Докато усетят, озоваха се пред къщата на Поге.

– И тъй, довечера ще се-срещнем пак – каза Точица.

Антон кимна.

Докато стояха така, Готфрид Клепербайн случайно излезе от вратата и поиска да мине край тях.

– Чакай малко! – извика Антон. – Имам да ти кажа нещо важно.

Готфрид Клепербайн се спря.

– Марш в къщи! – каза Антон на Точица.

– Сега ли ще го разкъсаш във въздуха? – запита Точица.

– То не е женска работа – отговори той.

Госпожица Андахт и Точица влязоха в къщи. Вътре Точица веднага се спря и занаднича през стъклото на вратата. Но Антон не знаеше нищо.

– Слушай добре! – каза той на Клепербайн. – Ако обезпокоиш още

веднъж малката, ще има да се разправяш с мен. Тя е под моя закрила. Разбра ли?

– Ти и твоята нежна годеница! – изсмя се Клепербайн. – Пощурял си напълно!

В този миг той изяде такава плесница, че седна на паважа.

– Чакай само! – извика той и скочила крака.

Но тогава изяде втора плесница, този път от другата страна и отново седна.

– Чакай само! – каза той, но от предпазливост направо си остана седнал.

Антон пристъпи още една крачка към него.

– Казах ти го днес с добро – му рече той. – Но ако чуя отново нещо, ще те напердаша както трябва.

С тия думи той мина покрай Готфрид Клепербайн и повече не го погледна.

– Брей! – сижаза Точица зад вратата. – Бивало си го това момче!

Госпожица Андахт беше влязла вече в жилището. Когато мина покрай кухнята, дебелията Берта, която седеше на един стол и белеше картофи, и извика:

– Я елате малко насам!

На Андахт никак не ѝ се щеше, но се подчини. Защото се страхуваха от Берта.

– Слушайте! – каза Берта. – Вярно е, че моята стая е три етажа по-високо, под покрива. Но въпреки това забелязвам, че тук става нещо нередно. Ще ми обясните ли защо в последно време детето изглежда тъй бледо и има такива сенки под очите си? И защо не иска да става рано?

– Точица расте – отговори Андахт – би трябвало да взема рибено масло или желязо.

– Отдавна сте ми трън в очите! – каза, Берта. – Ако ви пипна само, че криете нещо от мен тогава вие ще изгълтате рибеното масло, и то направо, заедно с шишето!

– Много сте проста, за да можете да ме обидите – заяви гувернантката и сбърчи нос.

– Не мога да ви обидя ли? – запита дебелията Берта и изправи. – Ще видим! Овча муцуна, подла върлина такава! Вие можете да пиете кафе направо от капчуците, нахален призрак такъв!

Госпожица Андахт затисна двете си уши, примижа от яд и се повлече като жираф през коридора.

ЧЕТВЪРТТОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО СМЕЛОСТТА

На това място искам да поговоря малко за смелостта. Антон току-що удари две плесници на едно момче, което е по-голямо от него. И човек би могъл да си каже, че Антон е проявил смелост. Но това съвсем не беше смелост, а ярост. А пък между тия две думи има малка разлика, макар че окончанията са еднакви.

Смелост може да има човек само когато е хладнокръвен. Когато един лекар, за да изпита дали е на прав път, впръска в тялото си опасни за живота бактерии и накрая се ваксинира с някакъв противодействащ серум, който е открил, той показва смелост. Когато един полярен изследовател отпътува за Северния полюс с няколко шейни, запрегнати с кучета, за да прави своите изследвания, той доказва смелостта си. Когато професор Пикар се издига в стратосферата с балон, въпреки че никой преди него не е бил там горе, тогава той е смел.

Известен ли ви е случаят с професор Пикар? Интересно беше. Той искаше да се издигне на няколко пъти, но все се отказваше, понеже времето било неблагоприятно. Вестниците вече се шегуваха е него. Хората се смееха, като видеха снимката му. Но той изчакваше подходящия момент. Беше толкова смел, че предпочиташе да му се присмиват, отколкото да постъпи глупаво. Той не беше безумно смел, не беше побъркан, беше просто смел. Искаше да изследва нещо, а, не да гони слава.

Смелостта не се доказва само с юмрук, за нея трябва и ум.

Пета глава ВСЕКИ САМ СИ Е ЗЪБОЛЕКАР

Директорът Поге беше още в своята фабрика за бастуни. Уважаемата госпожа все още лежеше в спалнята и запълваше времето си с мигрена. Госпожица Андахт седеше в стаята си.

До вечеря Точица и Пифке щяха да бъдат сами. Точица взе бял конец от дебелията Берта и каза на кучето, което, малко произморено, беше клекнало в кошничката си:

– А сега внимавай, малчо!

Пифке внимаваше. Когато беше изморен, той бе послушно куче.

Детето откъсна от макарата малко конец, завърза единия му край на възел около разклатения си зъб, а другия край върза за дръжката на вратата.

– Сега вече положението става сериозно! – каза Точица. – Бррррр!

След това постепенно се заотдръпва от вратата, докато конецът се опъна съвсем. Подръпна малко, изстена жално и отчаяно изкриви лице. Сетне отиде отново към вратата и конецът пак се разхлаби.

– Пифке, Пифке! – каза тя. – Не ме бива за тоя занаят!

След това се дръпна отново от вратата, ала изхленчи още преди конецът да се беше опънал.

– Изключено! – каза тя. – Ако момчето беше тук, може би щях да рискувам.

Облегна се на вратата и започна усилено да размишлява. След това развърза конца от дръжката.

– Дай лапичка! – заповяда тя.

Но Пифке още не можеше да прави това. Точица се наведе, вдигна кучето и го сложи на малкото си писалище. Свободния край на конца завърза за левия заден крак на Пифке.

– Скачай сега долу! – помоли тя.

Вместо това Пифке се сви и намисли да изкара на писалището дълъг сън.

– Скачай! – измърмори заканително Точица и покорна на съдбата, затвори очи.

Малкият дакел наостри уши – доколкото бе възможно да стори това със своите лопати. Но и сега, както и преди нямаше никакво намерение да скочи. Точица отново отвори очи. Предварително изпитаният страх

беше излязъл напразен.

Тогава тя блъсна Пифке и сега вече не му оставаше друго: той скочи на пода.

– Извади ли се зъбът? – запита го тя.

Кучето също не знаеше. Точица бръкна в устата си.

– Не – каза тя, – много е дълъг конецът, миличък.

Сетне взе Пифке под мишница и се покатери на столче пред писалището, наведе се и сложи отново кучето на писалището.

– Ако и това не помогне – промърмори тя, – ще дам да ми направят упойка с хлороформ.

Тя бутна леко Пифке и той се плъзна по писалището. Точица се изправи като свещ. Кучето политна от ръба писалището и се намери на пода.

– Ау! – извика детето.

Усети вкус на кръв. Пифке се заклати към кошницата. Беше доволен, че не е завързан вече. Точица избърса няколко сълзи от очите си.

– Виж ти! – възкликна тя и затърси носна кърпа. Най-сетне намери, пъхна я в устата си и я захапа. Конецът висеше от края на кошничката. Посред стаята лежеше малък бял зъб.

Точица освободи кучето от конца, вдигна зъба и затанцува из стаята. След това се спусна към госпожица Андахт.

– Извадих си зъба, извадих си зъба!

Госпожица Андахт бързо покри някакъв лист хартия. В дясната си ръка държеше молив.

– Така ли? – рече тя.

Нищо повече.

– Какво става с вас? – запита Точица. – От няколко дни сте станала много смешна. Не забелязвате ли сама? Какво ви е?

Тя се изправи до гувернантката, хвърли скритом поглед към хартията и каза като някой дядо:

– Е, хайде, разкрийте си сърцето!

Но госпожица Андахт нямаше желание да се изповядва.

– Кога всъщност е ред на Берта да излиза? – запита тя.

– Утре – отвърна Точица. – А защо искате да знаете това?

– Ей тъй само! – каза госпожицата.

– Само тъй ли? – извика ядосано Точица. – Много обичам такива отговори!

Но от госпожицата днес не можеше да се изкопчи нищо. Всяка нейна дума струваше жълтица. Тогава Точица се престори, че се препъва и

падна върху ръката на гувернантката. Сега вече можа да види листчето. По него имаше много четириъгълници, начертани с молив. Сред единия четириъгълник беше написано „дневна“, сред другия, – „кабинет“. Но в следния миг отгоре легнаха отново едрите мършави ръце на госпожицата.

Точица не знаеше как да си обясни това и си помисли: „Довечера трябва да разкажа на Антон. Може би той ще разбере каква е работата“.

След час и половина детето лежеше в леглото си. Седнала до него, Андахт четеше приказката за Ежко Бежко и жена му.

– Ето на, виждате ли? – каза Точица. – Двата таралежа изглеждат като близнаци. Днес на обед значи бях права: ако бях близначка и другата близначка се казваше Карлинхен, тогава можехме да печелим всяко надбягване в часа по физкултура.

В детската стая дойдоха родителите. Майката носеше хубава копринена вечерна рокля и златни обувки, а бащата – смокинг. Всеки от тях целуна детето за „лека нощ“ и госпожа Поге каза:

– Спи спокойно, сладка моя!

– Слушам! – заяви Точица.

Баща и седна на ръба на леглото, но жена му настоя:

– Тръгвай, защото генералният консул обича точността!

Малкото момиченце кимна на баща си и каза:

– Директоре, не правете глупости!

Миг след като излязоха родителите ѝ, Точица скокна от леглото и извика:

– Хайде!

Госпожица Андахт изтича в стаята си и извади от скрина стара, скъсана рокля. Занесе я на детето. Самата тя обле дълга рокля, цялата покрита с кръпки и страхотно избелял зелен жакет.

– Готова ли си? – запита тя.

– Да – извика весело Точица, макар че в тая скъсана рокля беше наистина за окайване. – Не сте си сложила още забрадката – каза тя.

– Къде ли я тикнах завчера? – запита госпожица Андахт но после я намери, върза си я, сложи и сини очила, извади изпод канапето пазарската чанта и преоблечени така, двете се измъкнаха на пръсти от къщата.

Десет минути след като те бяха напуснали дома, Берта; слезе тихичко по стълбата, която водеше към нейната таванска стая – толкова тихо, колкото изобщо можеше да ходи дебелият Берта. Тя почука лекичко на вратата на Точица, но никой не отговори.

– Дали мъничкото раче е заспало вече? – запита се тя. – Или пък може би просто се преструва? Тогава ще му пъкна в устата едно парченце от пресния сладкиш. Но откакто е тук тая глупава овца Андахт, човек не смее вече да влезе. Неотдавна само открехнах вратата, а тя веднага ме наклевети на госпожата. Сънят преди полунощ бил най-здрав и не бивало да бъде смущаван. Такава дивотия, сън преди полунощ! А напоследък Точица изглежда понякога тъй, сякаш изобщо не спи нощем. И непрестанно се вършат разни неща и се шушука. Не знам, но напоследък всичко тук ми изглежда много странно. Да не бяха директорът и Точица, отдавна бих духнала.

– Сус! – закани се тя на Пифке, който се беше изправил в кошничката си до вратата на Точица и подскачаше към сладкиша.

– Лягай скоро, глупчо, и нито гък! Ето ти едно парченце и мирувай! Ти си единственият в къщи, който от никого нищо не крие.

ПЕТОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО ЛЮБОПИТСТВОТО

Когато чете роман, майка ми прави така: прочита отначало първите двадесет страници, сетне края, после прелиства в средата и едва тогава се залавя истински с книгата и я прочита от начало до край. Защо прави това? Преди да прочете на спокойствие романа, тя трябва да знае как свършва. Инак той не ѝ дава спокойствие. Не свиквайте така! А ако вече го правите, отучете се!

Все едно, че сте разровили гардероба на майка си две седмици преди Нова година, за да разберете предварително какъв подарък ще получите. И когато ви повикат после за подаръците, знаете вече всичко. Нима това не е ужасно? Тогава трябва да се преструвате на изненадани, а пък всъщност вече отдавна знаете какво ще получите. И родителите ви се чудят защо не се радвате, както трябва. За вас новогодишният празник е провален, за тях – също.

Пък и когато сте тършували скришом в гардероба и сте намерили подаръците си две седмици по-рано, пак не сте изпитали истинска радост, защото ви е било страх да не ви хванат. Човек трябва да се научи да изчаква. Любопитството убива радостта.

Шеста глава

ДЕЦАТА РАБОТЯТ НОЩНА СМЯНА

Знаете ли моста Вайдендам? Виждали сте го вечер, когато навсякъде под тъмното небе блещукат светлинни реклами? Фасадите на „Комическа опера“ и на „Адмиралпалас“ са осеяни със светли витрини и пъстри неоновни надписи. Върху друг покрив на отвъдната страна зад Шпрее трепти с хиляди лампи рекламната на един известен прах за пране – вижда се огромен казан, парата от прането се извива, снежнобяла блуза се издига като приятно видение над всичко това; изрежда се цяла пъстра сергия от картини. А в дъното над къщите на „Шифбауердам“ блести островърхият покрив на голямата сграда на театъра.

По моста минават колони от автобуси. На заден план се издига гара „Фридрихщрасе“. Влаковете на надземната железница пътуват над града, прозорците им са осветени и вагоните се плъзгат в нощта като светещи змии. Понякога небето порозовява от отражението на изобилната светлина, блеснала под него.

Хубав е Берлин, особено тук на този мост и главно вечер. Колите се носят нагоре по „Фридрихщрасе“. Лампите и прожекторите святкат, а хората се бутат по тротоарите. Влаковете пищят, автобусите боботят, автомобилите свирят с клаксоните си, хората говорят и се смеят. Ех, че живо е това, деца!

На моста стоеше суха бедна жена с тъмни очила. Тя държеше в ръката си чанта и няколко кутии кибрит. До нея мъничко момиченце със скъсана рокличка се кланяше на минавачите.

– Кибрит, купете си кибрит, господа! – викаше с разтреперан глас малкото момиченце.

Много хора идваха много хора отминаваха.

– Съжалете се над нас, бедните хора! – викаше детето. – Само десет пфенига кутийката!

Пълен мъж се приближи до тях и бръкна в джоба си.

– Майка ми съвсем ослепа, а е още толкова млада! Три кутийки за двацет и пет – пелтечеше момиченцето.

Дебелият мъж й даде двадесет пфенига и отмина.

– Господ да ви благослови, мила госпожо! – извика детето.

Тогава сухата жена го смушка.

– Та това не беше дама, а мъж, глупачке! – промърмори гневно

жената.

– Вие сляпа ли сте или не? – запита обидено малкото момиче. След това обаче пак направи реверанс и завика: – Кибрит, купете си кибрит, господо!

Сега някаква възрастна дама и даде един грош и кимна любезно.

– Търговията върви отлично! – пошепна детето. – Спечелихме вече две марки и тридесет, а сме продали само пет кутии кибрит.

След това отново завика жално:

– Смилете се над нас, бедните хора! Само десет пфенига кутията!

Изведнъж тя весело подскочи й махна с ръка:

– Антон е от другата страна – съобщи тя.

Ала веднага след това се сви отново, направи реверанс и занарежда тъй жалостиво, че тръпки побиха минавачите.

– Много благодарим! – казваше тя.

Капиталът растеше. Тя пускаше парите в пазарската чанта. Там те падаха върху други монети и звънтяха приятно.

– Значи ще подарите всички тия пари на годеника си? – запита тя. – Ех, има да се радва!

– Дръж си устата! – заповяда жената.

– Е, че то си е истина – отвърна Точица. – Инак защо стоим й се блещим тук всяка вечер?

– Нито дума повече! – промърмори сърдито жената.

– Кибрит, купете си кибрит, господо! – захленчи отново Точица, тъй като към тях се зададоха хора. – Би трябвало да дадем малко на Антон. До събота той ще стои на другата страна на моста, а там не изкарва почти нищо.

Изведнъж тя изпищя, сякаш някой я беше настъпил.

– Иде онзи въшльо Клепербайн!

Антон стоеше от другата страна на моста, от лошата страна, където минаваха малко хора. Държеше пред себе си малък затворен ръчен куфар и казваше, когато някой минаваше покрай него:

– Кафяви или черни връзки за обувки желаете! От кибрит винаги има нужда, моля!

Той нямаше търговски талант. Не умееше да хленчи на хората, макар че по-скоро му беше до плач, отколкото до смях. Беше обещал на хазяина да плати в други ден пет марки срещу наема, а и домакинските пари отново се бяха привършили. Утре трябваше да набави маргарин, възнамеряваше да вземе дори сто грама лебервурст.

– Мястото ти по-скоро е в кревата, отколкото тук – каза някакъв господин Антон го изгледа учудено.

– Да, но просията ми доставя такова удоволствие! – промърмори той.

Господинът се засрами малко.

– Е добре де – каза той, – не бързай да се сърдиш! И след това му подаде една монета – цели петдесет пфенига!

– Много ви благодаря! – каза Антон и му подаде два чифта връзки за обувки.

– Нося ботуши – обясни господинът, свали шапка пред момчето и бързо отмина.

Антон се зарадва и погледна към своята приятелка на другия край на моста. Я, онзи там не беше ли Клепербайн? Той затвори куфарчето си и прекоси тичешком улицата.

Готфрид Клепербайн се беше изправил пред Точица и госпожица Андахт и ги гледаше нахално. Наистина Точица беше изплезила език на сина на портиера, но гувернантката трепереше от вълнение.

Антон ритна Клепербайн в задника. Момчето яростно се извърна, но като видя пред себе си Антон Гаст, спомни си за следобедните плесници и побягна в галоп.

– Отървахме се вече от него – каза Точица и подаде ръка на Антон.

– Елате – рече госпожица Андахт, – елате да отидем в ресторанта с автоматите. Искам да почерпя Антон!

– Браво! – каза Точица, хвана момчето за ръка и забърза напред с него.

Госпожица Андахт извика момичето.

– Няма ли да ме водиш? Какво ще си кажат хората, ако се втурна сама въпреки очилата си?

Тогава Точица хвана гувернантката за ръка и я помъкна след себе си надолу по моста, по „Фридрихсрасе“ към Ораниенбургската порта.

– Колко спечели? – запита тя.

– Деветдесет и пет цфенига – каза омърлушено момчето. – Един господин ми даде петдесет пфенига, инак изобщо нямаше смисъл да стоя.

Точица пхна нещо в ръката му.

– Скрый го! – пошепна тайнствено тя.

– Какво има? – запита подозрително госпожица Андахт.

– Ах, вие, любопитна сврако! – каза Трчица. – Ами аз питам ли ви какви са тия странни неща, които рисувате.

И госпожица Андахт млькна, сякаш я беше ударил гръм.

Улицата бе доста безлюдна. Гувернантката свали тъмните си очила и пусна ръката на Точица. На няколко пъти завиваха по други улици. Най-сетне стигнаха до целта.

ШЕСТОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО БЕДНОСТТА

Веднъж преди около сто и петдесет години най-бедните хора от населението на Париж потеглили за Версай, дето живеели френският крал и жена му. Направили демонстрация – нали знаете какво значи това? Бедните хора се изправили пред двореца и завикали:

– Нямаме хляб! Нямаме хляб!

Толкова зло били.

Кралица Мария Антоанета стояла на прозореца и запитала одного от висшите офицери:

– Какво искат тия хора?

– Хляб искат, ваше величество! – отговорил офицерът. – Не им стига хлябът, много са гладни. Кралицата поклатила учудено глава:

– Не им стига хлябът ли? – запитала тя. – Ами че да ядат тогава сладкиши!

Щоже би вие мислите, че е казала това, за да се пошегува с бедните хора? Не, тя просто не е знаела какво е бедност! Мислела, че щом като случайно не достига хляб, тогава може да се ядат сладкиши. Тя не познавала народа, не познавала бедността и една година по-късно я гилотинирали.

Ето докъде я докарало това.

Седма глава ГОСПОЖИЦА АНДАХТ СЕ НАПИВА

Странни хора седяха или стояха понякога в локала и затова Точица много обичаше да идва тук. Намираще го за много интересно. Понякога имаше дори пияни.

Антон се прозина и присви очи от умора.

– Ужасно! – каза той. – Днес в часа по смятане направо заспах. Господин Бремзер тъй ме сгази, че просто щях да падна от чина си. Трябвало да се засрамя, викна ми той, а пък домашните ми упражнения напоследък хич не ги бивало. Ако продължавало тъй, щял да пише на майка ми.

– Гледай го ти! – забеляза Точица. – Само това липсваше! Та не знае ли, че майка ти е болна и че ти трябва да готвиш и да печелиш пари?

– Че откъде ще знае? – запита любопитно Антон.

– От тебе, разбира се – каза Точица.

– Бих предпочел да си отхапя езика! – каза Антон.

Точица не можеше да разбере трва. Тя сви рамене. Сетне се обърна към госпожица Андахт, която седеше в ъгъла и гледаше втренчено пред себе си.

– Струва ми се, че ни поканихте?

Госпожица Андахт се стресна и бавно дойде на себе си.

– Какво ще си поръчате?

– Портокали с каймак – предложи Точица и Антон кимна в знак на съгласие.

Госпожицата стана и се запъти към бюфета.

– Откъде взе парите, които пъкна преди малко в ръката ми? – запита момчето.

– Нали знаеш, че Андахт дава всичките пари само на годеника си. Скрих малко от тях. Шт, без възражения! – извика строго тя. – Гледай само, тя положително ще пие пак ракия. Много пие, добричката. Слушай, днес тя седеше в стаята си и рисуваше с молив някакви четириъгълници; на единия беше написано „дневна“, а на другия – „кабин“. Повече не можах да видя.

– Това е било жилищен план – установи Антон.

Точица се удари по челото.

– Ама че съм гъска – каза тя. – Как не се досетих! Защо ли рисува жилищни планове?

И Антон не знаеше. В това време госпожица Андахт се върна и донесе на децата портокали, разделени на резенчета Самата тя пи коняк.

– По моя сметка трябва да сме изкарали поне три марки каза тя, – а пък в чантата има само марка и осемдесет. Как ще си обясниш това?

– Може би чантата е пробита? – запита Точица. Госпожица Андахт веднага провери.

– Не – каза тя, – няма дупка.

– Интересно – рече Точица. – Човек може да помисли, че някой краде. – После въздъхна и промърмори: – В какви времена живеем!

Госпожица Андахт не каза нищо, изпи чашата си, стана и отиде да си донесе още една ракия.

– Седим по цели часове на моста, а после тя пропива целия приход – изруга след нея Точица.

– За теб изобщо би било по-добре да си стоиш в къщи – каза Антон. – Ако узнаят родителите ти, ще има големи разправии!

– Да става каквото ще! – каза Точица. – Аз не съм си избрала гувернантката.

Антон взе от съседната маса една салфетка, сви я на фунийка и сложи вътре шест резенчета портокал. След това затвори фунийката в ръчното си куфарче и понеже Точица го погледна въпросително, каза:

– За майка ми.

– Сетих се още нещо – извика Точица и забърника в джоба си. – Виж!

Тя държеше нещо в ръката си.

Антон се наведе да го види.

– Зъб – рече той. – Извади ли го?

– Какъв глупав въпрос! – отвърна обидено Точица. – Искаш ли го?

Момчето не се интересуваше много от зъби и затова тя отново го прибра в джоба си. Досле госпожица Андахт дойде вече полупияна и ги подкани да тръгнат. Вървяха заедно до Вайдендамския мост и там се разделиха.

– Бремзер ли се казваше класният ти наставник? – запита Точица.

Антон кимна.

– Утре следобед ще ти дойда пак на гости – обеща тя.

Той ѝ стисна радостно ръка, поклони се на госпожица Андахт, побягна и скоро, изчезна от погледа им.

Точица и госпожица Андахт стигнаха до къщи без преমেждия. Родителите все още бяха у генералния консул Олерих. Детето легна в креватата си и веднага заспа. Пифке тихо изръмжа, понеже го разбудиха. Гувърнантката отиде в стаята си, заключи в скрина просяшките дрехи и след това също си легна.

Антон още не можеше да си легне. Той се промъкна през коридора покрай стаята на майка си, светна в кухнята, скри ръчното си куфарче, седна на масата, подпря глава на ръцете си и се прозина тъй силно, че едва не си разчекна устата. След това извади от джоба си молив и синя тетрадка и я разтвори.

„Разходи“ пишеше от едната страна на листа, „Приходи“ – от другата. Той бръкна в джоба на панталона си, сложи на масата купчина монети и започна да ги брои. Бяха две марки и петнадесет.

„Ако не бяха Точица и симпатичният господин, сега щях да имам само четиридесет и пет пфенига“ – помисли той и вписа в тетрадката вечерния приход.

Заедно с остатъка, който той пазеше тайно в кутията за водни бои, сега имаше пет марки и шестдесет пфенига. А само хазиянът искаше пет марки за наема! Следователно за ядене оставаха шестдесет пфенига.

Антон надникна в малкия килер. Имаше още картофи. На дъската за рязане беше останало само едно малко парченце сланина. Ако утре намажеше с него тигана, може би щяха да станат пържени картофи. Но от стоте грама лебервурст пак не излезе нищо. А тъй му се ядеше лебервурст!

Той събу обувките си, сложи парченцата портокал на една чинийка, изгаси светлината, и се измъкна от кухнята. На вратата на спалнята се спря и долепи ухо до дъската. Майка му спеше. Момчето долови спокойното ѝ дишане. От време на време тя дори изхъркваше леко. Антон прокара галовно ръка по вратата и се усмихна, понеже майка му изхърка пак. След това се промъкна в дневната. Съблече се на тъмно, метна дрехите си на стола, остави парите в кутията с водни бои, пропълзя до канапето и се зави.

Заключи ли вратата на коридора? Затворен ли беше кранът на светилния газ? Антон се замята неспокойно в леглото си, след това стана още веднъж и провери дали всичко бе в ред.

Всичко бе в ред. Той легна пак. Беше решил задачите. Беше се подготвил и за диктовката. Дано господин Бремзер не изпрати писмо на мама! Тогава щеше да излезе найяве, че вечер стои на Вайдендамския мост и продава връзки за обувки. Имаше ли още достатъчно връзки за

обувки? Кафявите като че ли нямаше да стигнат още за дълго. Хората, изглежда, носеха повече кафяви, отколкото черни обувки. Или пък кафявите връзки се късаха по-бързо.

Антон се обърна на страната, на която обикновено заспиваше. Дано майка му оздравее напълно! Най-сетне той заспа.

СЕДМОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО СЕРИОЗНОСТТА НА ЖИВОТА

Неотдавна бях на панаира в град Рошок. Улиците, които се спущаха стръмно надолу към Варнов, бяха пълни с бараки, а долу на брега имаше въртележки. Понеже всичко беше тъй приятно, шумно, развеселих се и аз. Изправих се до една сергия за захарни изделия и поисках халва за десет пфенига. Беше много вкусна.

Тогава покрай мен мина едно момче с майка си, задържа жената за ръкава и каза:

– Искам още медени бисквити!

А при това носеше вече под мишницата си пет пакета с медени бисквити. Майка му се престори на глуха. Тогава то се спря, тропна с крак и изграчи:

– Искам медени бисквити!

– Нали имаш вече пет пакета! – каза майка му. – Помисли си само, на бедните деца изобщо не купуват медени бисквити!

Знаете ли какво отговори момчето? То извика ядосано:

– Какво ме интересуват бедните деца?

Тъй се изплаших, че насмалко щях да глътна халвата наведнъж заедно с хартията. Деца, деца! Как е възможно такава нещо?

Осма глава ГОСПОДИН БРЕМЗЕР РАЗБИРА КАК СТОИ РАБОТАТА

Всеки петък Точица излизаше от училище един час по-рано. Директорът Поге знаеше това и изпращаше шофьора с автомобила, за да откара момичето в къщи. По това време той не се нуждаеше още от колата, а Точица толкова много обичаше да се вози на автомобил!

Когато тя излезе от училищната порта, шофьорът дигна ръка до фуражката си и отвори вратичката. Точица изтича към него и въодушевено му подаде ръка.

– Добър ден, господин Холак! – каза тя.

Другите малки момиченца вече се радваха. Защото винаги, когато взимаха Точица с колата, заедно с нея можеха пътуват толкова от тях, колкото се побираха вътре. Ала днес Точица се обърна на стъпалото, изгледа натъжено всички каза:

– Дечица, не ми се сърдете, но ще пътувам сама.

И другите останаха пред автомобила омърлушени като мокри кокошки.

– Наумила съм си да свърша нещо важно – поясни Точица – и вие само бихте ми пречили.

После седна съвсем сама в голямата кола, каза на шофьора някакъв адрес, той също се качи и потеглиха; двадесет малки момиченца загледаха тъжно подир хубавия автомобил.

След няколко минути колата спря пред голяма сграда и това беше пак училище!

– Драги господин Холак – каза Точица. – Почакайте ме мъничко, ако обичате!

Господин Холак кимна и Точица бързо затича нагоре, по стълбите. Беше още междучасие. Тя се изкачи на първия етаж и запита едно момче къде е учителската стая. То я заведе.

Точица почука. Тъй като, никой не отвори тя почука още веднъж, и то доста силно.

Вратата се отвори. Пред Точица застана едър млад господин, който дъвчеше сандвич.

– Вкусен ли е? – запита Точица.

Той се засмя.

– Какво още искаш да знаеш?

– Имам намерение да говоря с господин Бремзер – обясни тя, – името ми е Поге.

Учителят преглътна залька си и после каза:

– Ела тогава вътре.

Тя го последва и влязоха в голяма стая с много столове. На всеки от тия столове седеше по един учител и при тази страшно хубава гледка Точица получи сърцебиене. Нейният спътник я заведе до прозореца. Там се беше облегал възрастен дебел учител с безбрежно голо теме.

– Бремзер – каза водачът на Точица, – позволи ми да ти представя госпожица Поге. Тя иска да говори с теб.

После той остави двамата сами.

– С мене ли искаш да говориш? – запита господин у Бремзер.

– Да – каза Точица, – познавате ли Антон Гаст?

– От моя клас е, – заяви господин Бремзер и погледна през прозореца.

– Именно, именно – рече със задоволство Точица. – Виждам вече, че се разбираме.

Господин Бремзер постепенно започна да става любопитен.

– И тъй, какво се е случило с Антон?

– Той е заспал в часа по смятане – заразказва Точица, – а за съжаление и домашните му работи не ви харесват вече.

Господин Бремзер кимна и каза:

– Точно така.

В това време към тях се бяха приближили и някои други учители – и те искаха да чуят какво се беше случило.

– Извинявайте, господа – каза Точица, – моля, бихте ли отишли пак по местата си? Трябва да говоря на четири очи с господин Бремзер.

Учителите се разсмяха и отново насядаха по столовете. Но те вече почти не разговаряха помежду си, а наостриха уши.

– Аз съм приятелка на Антон – каза Точица. – Той ми разправи, че ако продължавало тъй, щял сте да пишете на майка му писмо.

– Точно така. А пък днес в час по география беше извадил дори от джоба си една тетрадка и пресмяташе нещо. Писмото за майка му ще замине още днес.

Точица на драго сърце би опитала дали човек може да се огледа в голото теме на господин Бремзер, но сега нямаше време за това.

– Е добре, тогава слушайте внимателно! – каза тя. – Майката на

Антон е много болна. Тя беше в болница, там и изрязаха някакво растение, не, някакъв израстък, и сега вече от седмици лежи в къщи и не може да работи.

– Не знаех това – каза господин Бремзер.

– И тъй, тя сега е на легло и не може да готви. Но нали все пак някой трябва да готви? И знаете ли кой готви? Антон готви. Мога да ви кажа: варени картофи, бъркани яйца и тям подобни работи. Просто великолепно!

– Не знаех – отговори господин Бремзер.

– Освен това тя от седмици насам не може да печели пари. Но нали все пак някой трябва да печели пари? И знаете ли кой печели парите? Печели ги Антон. Вие, разбира се, не знаехте и това! – Точица се ядоса. – Какво знаете вие всъщност?

Другите учители се разсмяха. Господин Бремзер се изчерви, изчерви се дори голото му теме!

– А как печели пари? – запита той.

– Това не мога да издам – отвърна Точица, – мога да ви кажа само толкова: горкото момче се съсипва денем и нощем. То обича майка си и се труди, готви, печели пари, плаща храната, плаща наема, а когато се подстригва, изплаща на части. Чудя се изобщо, че не спи през време на всичките ви уроци!

Господин Бремзер млъкна. Другите учители слушаха внимателно. Точица продължаваше с пълна пара.

– А ето вие седате и пишете на майка му писмо, че момчето било мързеливо. Това вече на нищо не прилича. Ако изпратите писмо, горката жена от уплаха веднага ще се разболее пак! Може би заради вас ще й пораснат още няколко израстъка и отново ще трябва да отиде в болница. Но тогава вече и момчето ще се разболее. Гарантирам ви! Няма да издържи още дълго тоя живот.

Господин Бремзер каза:

– Само не се карай толкова! А защо самият той не ми е разправил това?

– Тук сте прав! – рече Точица. – И аз го запитах, а знаете, ли какво ми каза той?

– Какво? – запита учителят, а колегите му, които отново бяха станали от столовете си, образуваха полукръг около малкото момиче.

– „Предпочитам да си отхапя езика“, тъй ми каза осведоми го Точица. – Може би е много горд.

Господин Бремзер се дръпна от прозоречната дъска.

– Е добре – каза той, – няма да пиша писмото.

– Правилно – рече Точица. – Вие сте мил човек! Веднага си го помислих и много благодаря!

Учителят я изпрати до вратата.

– И аз ти благодаря, детето ми!

– И още нещо – каза Точица, – докато не съм го, забравила: да не вземете да кажете на Антон, че съм идвала; при вас!

– Нито думичка – отвърна господин Бремзер и погали, ръката ѝ.

В този миг удари звънецът, занятията започнаха отново.

Точица префуча надолу по стълбите. Качи се в колата при господин Холак и потегли за дома. През целия път тя се друсаше на седалката и тихичко си тананикаше.

ОСМОТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО ПРИЯТЕЛСТВОТО

Не зная дали ми вярвате или не, но завиждам на Точица. Рядко се представя на човек подобен случай да бъде полезен на приятеля си. И колко рядко може да се изпълни толкова тайно една приятелска услуга! Господин Бремзер няма да пише писмо на майката на Антон. Господин Бремзер няма да хока вече момчето. Отначало Антон ще се учуди, после ще се зарадва, а Точица тайно ще потрива ръце. Нали тя знае как се е стигнало до това! Ако не беше тя, работите щяха да се объркат.

Но Антон няма да узнае нищо. Точица не се нуждае от благодарност. Награда за нея е самата постъпка. Всичко останало не би увеличило, а по-скоро би намалило радостта и. Пожелавам на всекиго от вас такъв добър приятел! И ви пожелавам също така случай да му окажете приятелски услуги, без той да узнае. Помъчете се да разберете колко щастлив е човек, когато прави другите щастливи.

Девета глава ГОСПОЖА ГАСТ ИЗЖИВЯВА ЕДНО РАЗОЧАРОВАНИЕ

Когато Антон с училищната чанта на гръб затърси ключа от жилището, за да си отключи, вратата се отвори сама и пред него застана майка му.

– Добър ден, моето момче! – каза тя и се усмихна.

– Добър ден! – отговори смаяно той.

Едва тогава той се реши да подскочи от радост, прегърна я и каза:

– Как се радвам, че отново си здрава!

Отидоха в дневната стая. Седнал на канапето, Антон се възхищаваше на всяка крачка, която правеше майка му.

– Все още е малко мъчно – обясни тя и уморено седна до него. – Как мина училището?

– Рихард Науман каза в час по география, че в Индия живеели индианци. Ама че глупаво дете! А пък Шмиц ошипа Праман и Праман изхвъркна от чина, и господин Бремзер запитва какво става, и Праман каза, че сигурно има бълха, а може би дори две. И тогава Шмиц скочи и извика, че не бивало да седи до момчета, които имат бълхи. Родителите му не позволявали; изпопукахме от смях!

И Антон се изсмя повторно – също като преживните животни, които се сецат да дъвчат дълго време след като са погълнали храната.

После запитва:

– Не ти ли се слушат шегите днес?

– Продължавай спокойно да разказваш! – каза майка му.

Той опря глава върху облегалката на канапето и изпружи краката си.

– През последния час господин Бремзер беше много любезен с мен и поръча да съм му отидел на гости някой път, когато имам време.

Изведнъж той се сепна.

– Ама че съм заваян! Та нали трябва да готвя!

Майка му го задържа и посочи към масата. Там вече бяха наредени чинии и голям супник, от който се вдигаше пара.

– Леща с наденички ли? – запитва той.

Тя кимна. После седнаха и започнаха да се хранят. Антон нагъваше

здравата. Когато изяде всичко в чинията, госпожа Гаст му досипа. Той ѝ кимна възхитен. И тогава забеляза, че нейната порция бе още непокътаната. Сега и на него не му се услаждаше вече. Той забърника тъжно с вилицата си из лещата и ловеше резенчета от наденичката. Мълчанието надвисна като буреносен облак над стаята.

Накрая момчето не издържа.

– Мамичко, не съм ли слушал? Понякога човек сам не знае? Или е заради парите? Всъщност наденичките съвсем не бяха необходими.

Той нежно сложи ръката си върху нейната. Но майка му бързо изнесе съдовете в кухнята. После се върна и каза:

– Започни да си пишеш домашните. Ей сега ще се върна.

Антон седеше на стола и клатеше глава. Какво ли беше сторил? Отвън вратата на коридора хлопна. Той отвори прозореца, седна на дъската му и се наведе надолу. Доста време мина, докато майка му излезе от къщата. Тя крачеше ситно. Ходенето я изморяваше. Слезе надолу по улица „Артилерийска“ и после сви зад ъгъла.

Той седна натъжен до масата, извади чантата и мастилото и започна да гризе перодръжката.

Най-сетне майка му се върна. Беше купила малък букет, донесе водата и постави цветята във вазата със сините точки, пооправи листата, затвори прозореца, остана пред него с гръб към Антон и замълча.

– Хубави цветя! – каза той. Беше скръстил ръце и едва дишаше. – Иглики ли са?

Майка му стоеше в стаята, сякаш бе чужд човек. Гледаше през прозореца и раменете ѝ потръпваха. Антон изпитваше силно желание да изтича при нея, ала само се понадигна от стола и помоли:

– Кажй една думичка!

Гласът му прозвуча дрезгаво и може би тя изобщо не го чу.

Сетне, без да се обръща, тя запита:

– Коя дата сме днес?

Това го учуди, но за да не я ядоса повече, той отиде до календара на стената и прочете гласно:

– Девети април.

– Девети април! – повтори тя и притисна носната кърпичка върху устата си.

Изведнъж Антон разбра какво се беше случило. Днес беше рожденият ден на майка му. И той го беше забравил!

Той се отпусна безсилно на стола си и затрепера. Затвори очи и

единственото му страстно желание беше да умре на място... Значи затова беше станала днес тя, затова беше сготвила леща с наденички. И трябваше самичка да си купи букет! А ето сега стоеше до прозореца, напълно изоставена от цял свят. И той не можеше дори да я погали. Защото тя не можеше да му прости. Да би могъл поне да узнае как може човек да се разболее съвсем набързо! Тогава, разбира се, тя би дошла До леглото му ѝ щеше пак да бъде добра към него. Той стана и отиде до вратата. Там се извърна още веднъж и запита умолително:

– Повика ли ме, мамичко?

Но тя мълчеше, облегната неподвижно на прозореца. Тогава Антон излезе, отиде в кухнята, седна до печката и зачака да се разплаче. Ала сълзите не идваха. Само от време на време се поразтърсваше, сякаш някой го дърпаше за яката.

Тогава измъкна кутията за водни бои и извади оттам една марка. Всичко това нямаше вече смисъл. Антон пхна марката в джоба си. Дали все пак да изтича до долу и да вземе нещо? После можеше да го хвърли в пощенската кутия и да избяга. И никога вече да не се връща! През отвора на пощенската кутия лесно можеше да се пхне шоколад. А ще прибави към него и една поздравителна картичка. Отдолу ще пише „От дълбоко нещастния ти син“. Тъй майка му ще може да запази поне хубав спомен от него.

Той се измъкна на пръсти от кухнята, прекоси коридора, отключи внимателно входната врата, излезе вън и затвори вратата като крадец.

Майка му още дълго стоя до прозореца и гледаше през стъклата, сякаш там вън лежеше разстлан нейният нещастен, тъжен живот. Само мъки беше имала тя, само болести и грижи. Струваше ѝ се, че някакво тайнствено предзнаменование се крие в това, дето нейното момче беше забравило рождения ѝ ден. Тя постепенно изгубваше и него също, както всичко друго преди това. Тъй животът ѝ губеше последен смисъл. Когато я оперираха, беше си мислила: „Трябва да живее! Какво ще стане с Антон, ако умра?“ А сега той забрави рождения ѝ ден!

Най-сетне у нея се събуди съжаление към малкото момче.

Къде ли се е дянало? То отдавна се е разкаяло за разсеяността си. „Повика ли ме, мамичко?“ – беше запитало то, преди да напусне обезсърчено стаята. Не биваше да бъде жестока. То толкова се беше изплашило. Не биваше да бъде строга. През последните седмици детето понесе много нещо заради нея. Отначало идваше всеки ден да я види в болницата. Принудено бе да се храни в народната кухня. Денем и нощем бе оставало съвършено самичко в жилището. А след това я докараха в

къщи. И от две седмици тя бе на легло, а то готвеше, пазаруваше, няколко пъти дори избърса пода в стаята с мокър парцал.

Тя почна да го търси. Влезе в спалнята, отиде в кухнята, надзърна дори в тоалетната, светна в коридора и погледна зад гардеробите.

– Антоне! – извика тя. – Ела, моето момче! Не ти се сърдя вече, Антоне!

Тя викаше ту силно, ту тихо и нежно. Но Антон не беше в жилището. Беше избягал. Тя се разтревожи много. Викаше умолително името му. Нямаше го.

Нямаше го! Тогава тя бързо разтвори вратата на апартамента и тичешком се спусна надолу по стълбите, за да търси момчето си.

ДЕВЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО САМООБЛАДАНИЕТО

Харесва ли ви Антон? Аз много го обичам. Но да избяга ей така и да остави майка си, откровено казано, това не ми се нрави много. Докъде щяхме да стигнем, ако всеки, който сгрешеше нещо, вземеше да бяга! Мъчно можем да си го представим. Човек не бива да губи ума си, трябва да го държи на мястото му.

И с други работи става така. Например някое момче получило слаби бележки или пък учителят писал на родителите писмо, или пък някое дете счупило, без да иска, в къщи скъпа ваза. И колко често след това четем във вестниците: „Избягал от страх да не бъде наказан. Никъде не може да се намери. Родителите се опасяват от най-лошото.“

Не, не бива така! Когато е направил нещо, човек трябва да се овладее и да не бяга от отговорност. Ако толкова се страхува от наказание, по-добре би било предварително да премисли.

Самообладанието е важна, ценна черта. И най-важното: човек може да се приучи към самообладание. За да не се впуска в необмислени постъпки, Александър Велики всеки път броял до тридесет. Великолепна рецепта! Използвайте я винаги, когато стане необходимо.

А още по-добре е да броите до шестдесет!

Десета глава МОЖЕШЕ ДА ИМА ЛОШ КРАЙ

– Добър ден, госпожо Гаст! – каза някой, когато майката на Антон излезе от къщата. – Имате чудесен вид!

Беше Точица с Пифке.

Всъщност майката на Антон се стори на детето много бледа и развълнувана. Но нали момчето я беше помолило да казва на майка му, че изглежда великолепно! А пък тя бе момиче, което държеше на думата си. Госпожица Андахт беше отишла с годеника си в „Зомерлате“ – поръчала ѝ беше да я вземе точно в шест часа.

Госпожа Гаст разтревожено се оглеждаше наоколо и подаде ръка на Точица, без да продума нещо.

– Къде е Антон? – запита детето.

– Няма го! – прошепна госпожа Гаст. – Представи си, избяга! Аз му се разсърдих, защото беше забравил рождения ми ден.

– Честитя ви от сърце! – каза Точица. – Искам да кажа, понеже имате рожден ден.

– Благодаря ти! – отвърна жената. – Но къде ли може да е той?

– Само не си изгубвайте ума! – започна да я утешава Точица. – Ще намерим момчето. Черен гологан не се губи! Какво ще кажете да обиколим магазините и да питаме навсякъде?

И понеже жената изглежда не чуваше нищо, а само въртеше глава на всички страни, Точица хвана за ръка майката на Антон и я поведе към млекарницата в съседната сграда.

Тя сложи дакела на тротоара и каза:

– Мило куче, пртърси Антон!

Ала Пифке и тоя път не разбра езика ѝ.

В това време Антон купуваше шоколад. Продавачката – стара дама с огромна гуша – недоверчиво го погледна, когато той с погребално тъжно изражение на лицето поиска един от най-хубавите млечни шоколади.

– За рожден ден е – добави той съкрушено.

Тогава продавачката стана малко по-любезна, уви хубаво шоколада в тънка хартия, като за подарък, и го завърза със светлосиня копринена панделка.

– Много благодаря! – каза сериозно момчето, сложи внимателно

шоколада в джоба си и плати.

Тя му върна разликата и Антон отиде в една книжарница. В книжарницата избра една поздравителна картичка от албума за рождени дни. Картичката, която избра, беше великолепна. На нея се виждаше дебел, весело усмихнат хоп, а във всяка ръка хопът държеше по една голяма саксия. Под краката му пишеше със златни букви: „Най-сърдечни пожелания за щастие и благополучие по случай рождения ден!“

Антон гледаше с болка хубавата картинка. След това застана до масичката за писане и с голямо старание изрисува краснописно на гърба: „От твоя дълбоко нещастен, син Антон. И не ми се сърди, мила мамо, не го направих нарочно!“ После пхна картичката под синята панделка, която красеше пакетчето с шоколада, и изтича бързо на улицата. Сега вече тъжната му съдба го затрогна дълбоко. Страхуваше се да не заплаче, преглъщаше храбро сълзите си и продължаваше да върви с наведена глава.

На входа на къщата го обхвана силен страх.

Промъкна се безшумно до четвъртия етаж като индианец в боен набег. Изкачи се на пръсти чак до вратата, отвори капака на пощенската кутия и пхна подаръка през отвора. Шоколадът падна шумно в кутията и сърцето на Антон се разгуптя.

Но в жилището не се чуваше никакъв шум.

Всъщност той би трябвало да избяга някъде и набързо да умре. Но вместо да пристъпи направо към това, момчето колебливо натисна звънеца. След това изтича до долната площадка на стълбището. Там зачака със затаен дъх. В къщата всичко си беше спокойно.

Тогава Антон се осмели да отиде още веднъж чак до вратата и позвъни отново. И отново изтича надолу по стълбите.

И пак не се чу нищо. Какво ставаше с майка му? Да не се е случило нещо? Дали не се е разболяла отново, понеже се ядоса толкова заради него? Дали сега не лежи в леглото и не може да се помръдне?

Той беше забравил да пхне ключовете в джоба си. А може би тя е завъртяла крана на светилния газ, за да се отрови от скръб?

Антон се втурна към вратата и заудря по пощенската кутия, която силно затрака. Удряше с двата юмука... Завика през ключалката:

– Мамо! Мамо! Аз съм, отвори ми!

В жилището не се помръдваше нищо.

Тогава той се разхълца и се отпусна на колене върху сламената изтривалка. Всичко беше свършено.

Госпожа Гаст и Точица бяха питали вече във всички магазини, дето познаваха Антон: млекарят, хлебарят, месарят, зарзаватчията, обущарят, техникът – никой не знаеше нищо.

Точица изтича до полията, който стоеше на кръстопътя, и също го запита. Но полията само поклати глава и продължи да маха с две ръце на превозните средства. Пифке се ядоса на това махане и заквича.

В същото време госпожа Гаст чакаше на тротоара и се озърташе наоколо със страхлив, блуждаещ поглед.

– И той не знае нищо – каза Точица. – Знаете ли какво? Най-добре ще бъде да отидем в къщи.

Но госпожа Гаст не мръдна от мястото си.

– Може да е в избата – каза детето.

– В избата ли? – запита майката на Антон.

– Да, или на тавана – предположи Точица.

Прекосиха колкото може по-бързо улицата и влязоха в къщата. Тъкмо когато госпожа Гаст се готвеше да отвори вратата, чуа, че някой горе плаче.

– Ето го! – извика Точица.

Засмяна и разплакана едновременно, майката на Антон се втурна толкова бързо нагоре по стълбите, че Точица едва смогваше да я следва.

– Антоне! – викаше майката.

А, отгоре се чуваше:

– Мамо! Мамо!

И след това започна славно надбягване от долу на горе и от горе на долу. Точица спря още на първия етаж. Не искаше да пречи и затискаше с ръка муцуната на Пифке.

Майка и син се срещнаха на половината път и се хвърлиха в обятията си. Те се галеха безспирно, сякаш не можеха да повярват, че отново са заедно. Седяха на стъпалата, хванати за ръце, и се усмихваха. Бяха много изморени и знаеха само едно: че са щастливи.

Най-сетне майка му каза:

– Хайде, моето момче. Не можем да останем вечно тук. Ако ни види някой!

– Да, не може така – съгласи се Антон, – никой не би ни разбрал!

И те се заизкачваха нагоре по стълбите, хванати ръка за ръка. Когато майка му отвори вратата и влезе с него в дневната стая, той прошепна на ухото и:

– Я погледни в пощенската кутия! – Тя го послуша, плесна с ръце и извика:

– Ай, вече е идвал някой да ми честити!

– Тъй ли? – запита той. И после се хвърли на шията ѝ, за да и пожелаете страшно много щастие и всичко най-хубаво.

След това, докато вареше кафето, тя прочете тайно гърба на хубавата честитка. Поплака си малко, но сега вече плачът просто ѝ правеше удоволствие.

След малко се позвъни. Госпожа Гаст отвори.

– Ах, аз съвсем те забравих!

– Още веднъж най-сърдечни пожелания по случай рождения ви ден! – каза Точица. – Мога ли да вляза?

Тогава дойде Антон и се здрависа с нея и с кучето.

– Човек може да пошурее заради тебе! – каза с упрек момичето. – Търсихме те под дърво и камък.

И му изплезе език. Сетне майка му донесе кафето и тримата пиха заедно по случай рождения ѝ ден. Наистина към кафето нямаше кейк, но при все това и тримата бяха доволни. А Пифке изляя една серенада на рожделичето.

След като побъбриха малко, майката на Антон каза:

– Тъй, а сега вървете пак да се поразходите. Аз ще си легна, за първия ден това ми дойде много. Но ще спя великолепно.

По стълбите Антон каза на Точица.

– Има да помня този ден!

ДЕСЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО СЕМЕЙНОТО ЩАСТИЕ

Възрастните си имат свои грижи. И децата си имат свои грижи. Но понякога грижите са по-големи и от децата, и от възрастните, и понеже са толкова големи и широки, хвърлят голяма сянка. Попаднат ли под тая сянка, родителите и децата почват да зъзнат. И когато детето отиде при баща си, за да го пита нещо, той само изръмжава:

– Я ме остави на мира! Главата ми се е надула!

Тогава детето се завира някъде, а бащата се скрива зад вестника си, И когато майката влезе в стаята и запита: „Какво се е случило?“, двамата отговарят: „А, нищо особено!“ И с това семейното щастие отива по дяволите.

Други родители пък се карат или като родителите на Точица никога

не са в къщи и поверяват децата си на чужди хора, например на някаква си госпожица Андахт. Или на някой друг. И тогава...

Докато пиша това размишление, идва ми изведнъж наум, че всъщност то трябва да се прочете от възрастните. И тъй, задими ли някой път в къщи пак, отворете тая страница и я подайте на родителите си да я прочетат. Нали? От това няма да има вреда.

Единадесета глава ГОСПОДИН ПОГЕ СЕ УЧИ ДА ШПИОНИРА

Готфрид Клепербайн настигна господин директора Поге пред вратата тъкмо когато той се прибираше привечер у дома си.

– Изцапали сте се отзад, господин директоре! – каза той. – Един момент!

Бащата на Точица спря и момчето на портиера изчисти палтото му, макар че, то съвсем не беше изцапано. Това беше стар, изпитан трик и момчето бе спечелило вече цял фишек пари с него.

– Гртово! – рече то и подложи длан.

Господин Поге му даде двадесет пфенига и се нахрани да влезе в къщи. Ала Готфрид Клепербайн се изпречи пред вратата.

– Бих могъл да ви кажа нещичко, което си струва десетте марки – рече той.

Господин директорът Поге каза:

– Остави ме на мира!

– Отнася се до госпожица дъщеря ви – прошепна Готфрид Клепербайн и намигна.

– Е хайде, казвай какво има!

– Десет марчици, иначе нито дума! – заяви момчето и отново протегна ръка.

– Плащам само след доставка на стоката – отвърна бащата на Точица.

– Мъжка дума? – запита момчето.

– Какво?... А, тъй ли? Е, добре: мъжка дума!

– Ще излизате ли пак тази вечер?

– Отиваме на опера – каза господин Поге.

– Тогава само се престорете, че отивате на театър – посъветва го Готфрид Клепербайн. – А след това застанете пред къщата и ако до четвърт час не преживеете чудо невидено, да ми викат вече Щурчо.

– Ще видим! – каза господин Поге, бутна момче настрана и влезе в дома си.

Преди да тръгнат на театър, родителите, както обикновено отидоха в детската стая на Точица. Точица лежеше вече в леглото и госпожица Андахт ѝ четеше приказката за Аладин и вълшебната лампа.

Майка ѝ поклати глава.

– Толкова голямо момиче, а пък още иска да му четат приказки!

– Ах, приказките са тъй вълнуващи и тъй вълшебни, и изобщо тъй странни – заобяснява Точица. – Просто удоволствие е да ги слушаш!

– Да – каза баща ѝ, – но преди лягане вечер те не са твърде подходящо четиво.

– Директоре, знаеш ли, аз имам здрави нерви! – увери го детето.

– Приятни сънища, сладка моя! – каза майка ѝ.

Днес тя носеше сребристи обулки и сребриста шапчица, и синя рокля, цялата в дантели.

Точица каза:

– Лек ви дъжд!

– Какво, какво? – запита майка ѝ.

– Ще вали – отвърна детето, – познавам, защото имам ревматизъм в нощницата.

– Та то вече вали! – рече майка ѝ.

– Ето ти на! – рече Точица. – Да, да, моят ревматизъм никога не ме лъже!

Господин Поге запита госпожица Андахт смята ли да излиза покъсно.

– Как можете да помислите такова нещо, господин директоре! – гласеше отговорът.

Когато жена му седна в колата, той каза:

– Дай ми билета! Забравил съм си пурите. Вие тръгвайте, Холак! Аз ще дойда след вас с такси.

Госпожа Поге погледна озадачено мъжа си и му подаде единия билет. Той махна на шофьора. Автомобилът потегли. Разбира се, господин Поте не се върна в къщи. Не беше от тия мъже, които забравят пурите си. Той отиде на тротоара срещу къщата, застана зад едно дърво и зачака. Много глупаво беше, дете позволи на оня хъшлак да му пусне тая муха. Сега се срамуваше. От друга страна, от дни насам изпитваше едно такова особено чувство под лъжичката.

И тъй, господин Поге чакаше. Ръмеше ситен дъжд. Улицата беше пуста. Само от време на време профучаваше някой автомобил.

Господин директорът Поге не можеше да си спомни да е стоял някога като днес на дъжда, за да дебне нещо тайнствено. Той извади една пура от табакерата си. Ала след това му хрумна, че в мрака запалените пури са особено издайнически, и я захапа незапалена. Ех, ако го срещнеш сега някой познат! Очарователен скандал можеше да стане. Щяха

да почнат да разправят, че директорът Поге стои вечер пред собствения си дом и шпионира.

Той погледна към прозорците отсреща. В детската стая светеше. Значи всичко беше в ред.

Но изведнъж светлината угасна!

Защо ли се вълнуваше всъщност? Точица навярно беше заспала и госпожицата беше отишла в стаята си. Въпреки това сърцето му се разтуптя по-силно. Той впи поглед в здрача към къщната врата.

И ето че тя се отвори! Господин Поге прехапа устни. Насмалко не глътна пурата си. През полуотворената врата се измъкна женска фигура, която повлече след себе си някакво дете. Двете се движеха в мрака като привидения. Къщната врата се затвори. Жената се озърна загрижено наоколо.

Господин Поге се притисна плътно до дървото. После двете сенки се отправиха с бързи крачки към центъра.

Може би това бяха съвършено непознати хора? Господин Поге бързо закрачи след тях от другата страна на улицата. Беше сложил ръка пред запъхтяната си уста. Стъпваше в локви, блъскаше се в електрически стълбове, почти не забеляза, че му се скъса един жартиер.

Двете не подозираха ни най-малко, че ги преследват. Детето се препъна в нещо и високата мършава фигура продължи да го влачи. Внезапно те спряха малко преди тихата улица да се влее в кипежа на големия град.

Господин Поге пристъпи на пръсти още няколко метра. Какво ли ставаше там отсреща? Не можеше да се различи нищо. Страхуваше се, че ще му се изплъзнат. Беше разтворил широко очи и не мигваше, сякаш се опасяваше, че ако спусне клепки, макар и за секунда, двете може да изчезнат от лицето на земята.

Но не, ето че двата силуета – на жената и на детето – излязоха от сянката на тихите къщи и закрачиха към ослепително светлите глобуси на другата улица. Жената беше вързала на главата си забрадка. Присътпваха съвсем бавно и малкото момиче водеше след себе си жената, сякаш тя внезапно се беше разболяла. Господин Поге спокойно можеше да ги следи въпреки човешкия поток, който се носеше буйно по улицата.

Те се отправиха покрай гара „Фридрихщрасе“ към Вайдендамския мост, спряха на моста и се облегнаха на перилата.

Продължаваше да вали.

ЕДИНАДЕСЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО ЛЪЖАТА

Точица мами своите родители, в това няма никакво съмнение. И колкото да е симпатична инак, отвратително е, че лъже. Ако сега беше тук и я запитахме: „Слушай, не те ли е срам? Защо лъжеш родителите си?“, какво щеше да ни отговори тя? Впрочем тъкмо сега тя стои на Вайдендамския мост и не бива да я безпокоим там. Но какво ли би ни казала, ако седеше при нас?

– Виновна е госпожица Андахт! – би отвърнала тя.

Ала това би било празно извинение.

Защото, щом човек не иска да лъже, никаква сила на света не е в състояние да го застави. Но може би Точица се страхува от гувернантката си? Може би госпожица Андахт е заплашила детето?

Тогавата достатъчно е Точица да отиде при баща си и да каже:

– Директоре, госпожицата ме накара да ви лъжа!

И той веднага би уволнил госпожица Андахт и нейна заплаха би отишла напразно.

Но едно си остава – че Точица лъже, а това е нещо много неприлично. Дано, поучена от преживяното, тя се поправи престане да лъже!

Дванадесета глава КЛЕПЕРБАЙН СПЕЧЕЛВА ДЕСЕТ МАРКИ И ИЗЯЖДА ЕДНА ПЛЕСНИЦА

Застанал наред улицата до Комическа опера, господин Поге напрегнато се взираше към Вайдендадоския мост. Той видя как детето простира ръце към минувачите и им се кланя. Понякога хората се спираха и му даваха пари. Тогава малката се покланяше наново и, изглежда, им благодареше.

Господин Поге си спомни вчерашната сцена у дома. Застанала в дневната стая, Точица хленчеше пред стената и казваше; „Кибрит, купете си кибрит, господа!“ Значи тя репетираше! Нямаше място за съмнение: та насреща стоеше собственото му дете и просеше! Тръпки го побиха.

Погледна сухата, висока особа до Точица. Разбира се, това беше госпожица Андахт. Тя носеше на главата си забрадка, а на очите си беше поставила тъмни очила. Въпреки това той я позна.

Детето му стоеше на моста по една тънка стара рокля, без шапка, къдриците му бяха увиснали на кичури от дъжда.

Той вдигна яката на палтото си. При това забеляза, че все още държеше незапалената пура между пръстите си. Пурата, се беше разцъфнала съвсем и той яростно я хвърли в една локва, сякаш тя беше виновна за всичко.

След това дойде един полицаи и му даде знак да се качи на тротоара.

– Господин вахмистър – каза господин Поге, – нима е позволено вечер тук да се навъртат невръстни деца и да просят?

Стражарят сви рамене.

– Сигурно говорите за онези двете на моста? А какво бихте сторили вие? Кой ще доведе иначе дотук оная сляпа жена?

– Наистина ли е сляпа?

– Да, разбира се. А при това още доста млада. Почти всяка вечер стоят там отсреща. Тия хора също искат да живеят.

Полицаят се учуди, когато непознатият стисна доста болезнено ръката над китката му. Сетне каза:

– Ех, човешко тегло!

- Колко време обикновено стоят там?
- Най-малко два часа, докъм десет вечерта.

Господин Поге слезе отново от тротоара. Имаше вид, сякаш иска да се втурне нататък, но след това се опомни и благодари на държавния служител. Стражарят козирува и продължи обиколката си.

Внезапно до Поге застана Готфрид Клепербайн, ухили се широко и го подръпна за палтото.

– Е, какво ви казах, господин директоре? – прошепна той. – Преувеличих ли нещо?

Господин Поге замълча и втренич поглед към отсрещната страна на улицата.

– От другата страна на моста е приятелят на госпожица дъщеря ви – каза злорадо Клепербайн; – И той проси. Но истински. Казва се Антон Гаст, Отдавна би трябвало да го приберат в някой приют.

Господин Поге мълчеше и оглеждаше Антон. Значи Точица дружелюбно с някакво просяче? Но защо всъщност дъщеря му и гувернантката й продаваха кибрит? Какво се криеше зад това? Защо им трябваша тайно пари? Господин Поге не знаеше какво да мисли.

– Тъй, сега трябва да получа възнаграждението – заяви Готфрид Клепербайн и потупа господин Поге по балтона.

Директорът извади портфейла си, измъкна от десетмаркова банкнота и я подаде на момчето.

– Не прибирайте портфейла! – каза Клепербайн. – Ако ми прибавите още десет марки, няма да разправам никому това, което видяхте тук. Иначе ще го раздрънкам така, че утре ще го пишат във вестниците. А пък сигурно това не би ви било приятно. Сега вече търпението на господин Поге се изчерпа, Той залепи на хлапака такава плесница, че тя изплющя пронизително. Неколцина минавачи се спряха и понечиха да се намесят. Но тъй като момчето веднага побягна, те си казаха, че сигурно си е получило заслуженото.

Готфрид Клепербайн бягаше с все сила. Ужасно много плесници му беше донесла тази история. Това беше вече третата и той реши да се задоволи с десетте марки. Десет марки и три плесници – засега това му беше достатъчно.

Господин Поге не можеше да издържи да гледа повече как детето му стои на моста под дъжда. Дали да изтича отсреща и да отведе веднага Точица в къщи? Но ето че му хрумна нещо което му се стори още по-добро. Той махна с ръка на едно такси.

– Карайте, колкото може по-бързо, до операта на „Унтер ден

Линден“! – извика той, седна в колата и замина.

Какво ли възнамеряваше да прави?

Търговията на Антон не вървеше. Първо, той пак стоеше откъм другата страна на моста, и второ – валише дъжд. Когато валише, хората по улицата се разбързваха още повече, отколкото обикновено. Тогава те съвсем нямаха желание да се спират и да вадят портмонетата от джобовете си.

Търговията на Антон не вървеше, ала той бе в добро в настроение. Толкова се радваше на подобряването с майка си!

Внезапно той леко изтръпна. Този не беше ли годеникът на госпожица Андахт Роберт Дявола?

Облечен с шлифер и с каскет, нахлупен над лицето, човекът мина покрай момчето, без да го забележи Антон затвори куфарчето си и тръгна на почетно разстояние подир него. Човекът стигна края на моста, там прекоси и бавно тръгна в обратна посока по отсрещната страна. Антон разтвори широко очи. Човекът трябваше ей сега да стигне до госпожица Андахт. Той се движеше съвсем бавно покрай перилата на моста.

Сега тоя тип даде някакъв знак на гувернантката и тя се уплаши. Точица не забелязваше нищо. Тя се кланяше, нареждаше жалостиво и искаше непременно да продава на минавачите кибрит.

Спрял само на няколко метра от тримата, Антон се притисна към перилата на моста и заследи какво ще стане. Човекът сръга госпожица Андахт в ребрата, тя поклати глава, след това той я хвана здраво за лакътя, бръкна в чантата, която висеше на ръката ѝ, порови малко в нея и извади оттам нещо лъскаво. Антон се вгледа съвсем внимателно: бяха ключове.

Ключове? Защо ли тоя тип вземаше ключове от госпожица Андахт?

Той се обърна. За да не привлече вниманието му, Антон се наведе над оградата на моста и плю в реката. Човекът мина покрай него и изведнъж се разбърза. Спусна се бегом надолу по „Шифбауердам“.

Антон не умува много. Втурна се в най-близкия ресторант, поиска телефонната книга и затърси под буква.

След това извади двадесет пфенига от джоба си и изтича до телефонната кабина.

ДВАНАДЕСЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО НЕГОДНИЦИТЕ

Готфрид Клепербайн е негодник. Представители на този човешко-животински вид се срещат вече и между децата и това е особено тъжно.

Негодникът се познава по редица признаци. Щом някой е мързелив, а на това отгоре злорад, коварен и лаком, алчен за пари и лъжлив, човек може да се обзаложи сто на сто, че това е негодник. Да направиш порядъчен човек от такъв негодник – това е може би най-трудната задача, която може да се измисли. Истинска дреболия в сравнение с нея е да напълниш сито с вода. Защо е така? Нима ако обясниш някому колко хубаво и благотворно е да бъдеш почтен, той не би трябвало да положи всички усилия, за да стане порядъчен.

Не е ли тъй?

Тринадесета глава ДЕБЕЛАТА БЕРТА ВЪРТИ БУХАЛКА

Дебелата Берта седеше в кухнята, ядеше филия, намазана с лебервурст, и пиеше кафе. Понеже днес бе почивният и ден, тя беше ходила с приятелката си на разходка; но тъй като дъждът не беше престанал, тя се бе прибрала по-рано от обикновено. И сега задушаваше с лебервурст яда си от дъждовната разходка и четеше романа в „Илюстрирано списание“.

Внезапно телефонът иззвъня.

– На всичко отгоре и това – промърмори Берта и се запъти лениво към апарата.

– Тук дом директор Поге – каза тя.

– Мога ли да говоря с господин директора? – запита детски глас.

– Не – каза Берта, – господарите са на опера.

– Ужасно! – каза детето.

– За какво се отнася, моля, ако може да попитам? – каза Берта.

– Кой е насреща?

– Прислужницата у Погеви.

– Ах, да, дебелата Берта! – извика детето.

– Откъде накъде пък дебела? – каза обидено тя. – Но Берта е вярно.

А с кого имам удоволствието да говоря?

– Аз съм приятелят на Точица – заяви детският глас.

– Тъй – рече Берта, – и сигурно ще кажеш сега да отида в стаята й и да я питам дали иска посред нощ да играе с тебе футбол.

– Глупости! – каза момчето. – У вас ей сега ще дойде годеникът на госпожица Андахт.

– Става още по-весело! – рече Берта. – Та гувернантката отдавна спи!

– Нищо подобно – отвърна детският глас. – Освен вас в жилището няма жива душа.

Дебелата Берта надникна в телефонната слушалка, сякаш искаше да провери дали и там всичко е в ред.

– Какво? – запита тя след това. – Какво? Мигар Андахт и Точица не спят?

– Не! – извика детето. – Друг път ще ви обясня това. Вие сте съвсем сама в къщи. Повярвайте ми най-сетне! А след малко ще дойде

годеникът, за да краде. Ключовете са вече у него. Жилищният план също. Ей сега ще пристигне.

– Великолепно! – каза Берта. – А какво да правя аз?

– Викайте бързо полицията. И след това потърсете някоя лопата... за въглища или нещо подобно. А като дойде годеникът, цапардосайте го по главата.

– Лесно ти е на теб да говориш, сине – рече Берта.

– На добър час! – извика детето. – Дано да свършите успешно работата си! Не забравяйте да повикате по телефона полицията! Довиждане!

От недоумение и тракане на зъбите Берта едва успя да помръдне. Силно развълнувана, тя потропа на вратата на Точица и на тази на госпожица Андахт. В къщата няма жива душа. Не се обаждаше никой. Само Пифке поизляя малко. Той скокна от кошничката си, оставена пред вратата на Точица, и се завтече след Берта. Най-сетне тя се съвзе и извика по телефона дежурната полицейска група.

– Тъй! – каза някакъв чиновник. – Добре, ей сега ще изпратим някого.

Берта започна да си търси оръжие.

– Как ли си представя момчето тая работа с лопатата за въглища – каза тя на Пифке, – когато имаме централно отопление.

Най-сетне тя намери в детската стая две дървени бухалки, с които Точица понякога играеше гимнастика. Взе едната от тях, настани се зад вратата на коридора и изгаси лампата.

– Но кухненската лампа ще оставим да свети – каза тя на Пифке. – Инак може да не улуча.

Пифке легна до нея и търпеливо зачака. Той не беше разбрал още точно какво става и докато лежеше, заръмжа срещу опашката си.

– Затваряй си муцуната! – прошепна Берта.

Пифке не можеше да понесе този тон, но се подчини. Берта си донесе стол и седна, защото почувствува, че коленете и треперят. Днес всичко вървеше с главата надолу! Къде се бяха дянали Точица и Андахт? Дявол да го вземе, защо ли не беше обадила по-рано опасенията си на господин Поге?

В този миг някой се заизкачва по стълбите. Тя стана, грабна бухалката и затаи дъх. Непознатият застана пред вратата. Пифке се надигна и направи гърбица, сякаш беше котарак. Козината му бе настръхнала.

Непознатият пхна ключа в бравата и го превъртя. След това пхна, секретния клвдч в секретната брава и превъртя и него. После натисна

ръчката. Вратата щракна и се отвори. Непрзнатият влезе в коридора, който бе слабо осветен от кухненската лампа. Берта вдигна бухалката си и цапна човека по кратуната. Крадецът се олюля и се строполи като чувал на пода.

– Пипнахме го! – каза Берта на Пифке и светна.

На пода лежеше мъж с шлифер и каскет, нахлупен ниско над лицето. Пифке подуши годеника на госпожица Андахт и изведнъж – макар и с голямо закъснение – доби необикновена смелост и го захапа за прасеца. Но мъжът лежеше върху папурената пътека и не се помръдваше.

– Дано само полицията да пристигне по-скоро – каза Берта, седна на своя стол, взе в ръка бухалката и зачака нащрек.

– Би трябвало да го вържем – рече тя на Пифке. – Я тичай да донесеш от кухнята въжето за пране!

Пифке се окашля неразбрано насреща ѝ. Двамата седяха пред разбойника и се страхуваха, че може да се свести.

Ето! Човекът разтвори очи и се надигна. Погледът му постепенно започна да се избистря.

– Ужасно съжалявам! – заяви развълнувано дебелията Берта и го цапна за втори път по главата.

Непознатият изпъшка и падна отново на пода.

– Къде се губи полицията? – изруга Берта.

Но ето че пазителите на закона пристигнаха. Те бяха трима полицаи и не можах да сдържат смеха си при гледката, която се откри пред очите им.

– Не мога да разбера какво смешно има в това! – извика – дебелията Берта. – Я по-добре вържете тоя тип! Иначе ей сега пак ще се свести.

Полицайте сложиха белезници на ръцете на престъпника и след това го претърсиха. Намериха ключовете, жилищния план, връзка щперцове и един револвер. Старшията прибра предметите, Берта покани господата в кухнята, свари им кафе и ги помоли да почакаат, докато се върнат Погеви. Каза им още, че детето и гувернантката са изчезнали. Кой знае какво още щеше да се случи през тоя ден!

– Добре, но само няколко минути – каза старшията.

Скоро завързаха разговор. А през това време Пифке пазеше вързания негодник и тайно опитваше вкуса на подметките му.

ТРИНАДЕСЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО СЛУЧАЙНОСТТА

Ако тая вечер не беше валяло, дебелията Берта щеше да сеприбере по-късно в къщи. Ако дебелията Берта се беше прибрала по-късно, крадецът щеше да краде на спокойствие. Истинска случайност бе, че тя се оказа в къщи и кражбата се осуети.

Ако Галвани не беше видял случайно, че няколко жабешки бутчета, които бе окачил, потръпват, животинското електричество нямаше да бъде открито или пък щеше да бъде открито много по-късно.

Редица неща, които оказват влияние върху живота ни, стават понякога неочаквано и случайно. И точно затова по-добре е да не разчитаме на тях.

Четиринадесета глава ЕДНА ВЕЧЕРНА РОКЛЯ СЕ ИЗЦАПВА

Директорът Поге скочи от таксито пред операта на „Унтер ден Линден“, плати на шофьора и се втурна в театъра.

Жена му седеше в една ложа и с притворени очи слушаше музика. Даваха „Бохеми“ – една много хубава опера и нейната музика звучеше тъй, сякаш от небето ваят сладки бонбони. Някакъв много прочут тенор пееше партията на Рудолф и местата в ложите бяха ужасно скъпи. С парите заплатени за тия две места, Антон и майка му биха могли преживяват цели две седмици.

Господин Поге влезе в ложата. Жена му смаяно разтвори очи и го погледна сърдито. Той застана зад нея, хвана я за раменете и каза:

– Тръгвай с мене!

Тя намери това грубо докосване непоносимо и възмутено извърна лице към него. Той стоеше в полумрака, измокрен до кости от дъжда, с вдигната яка на балтона, ѝ гледаше някъде встрани от нея.

Тя никога не беше уважавала много своя мъж, защото той бе прекалено добър към нея. Ала сега уважението ѝ към него се появи едновременно със страха.

– Какво значи това? – попита тя.

– Излизай веднага! – заповяда той. И понеже тя продължаваше да се колебае, той я издърпа от мекия стол и я повлече подире си. Всичко това и се струваше невероятно. Ала госпожа Поге не смееше вече да му противоречи. Следвана от него, тя се спусна надолу по-стълбите. Той поиска от гардероба дрехата ѝ, наметна я с кеп, тропна яростно с крак, когато тя застана пред огледалото и започна да нагласява насам-нататък сребристата си шапчица. След това я извлече от сградата на театъра.

Естествено, шофьорът господин Холак не беше там. Той трябваше да дойде да ги вземе с колата едва след края на представлението. Господин Поге не изпускаше ръката на жена си. Той се запрепъва заедно с нея през уличните локви. На госпожа Поге и идеше да зареве на глас.

На ъгъла имаше таксита. Той я тикна в първото, каза някакъв адрес на шофьора и се качи след жена си. Седна върху копринения ѝ кеп, ала тя не посмя да му каже.

Автомобилът се движеше много бързо. Господин Поге гледаше разсеяно и нервно местеше краката си.

– Свърши се със сребристите ми обувки – промърмори жена му. – Забравих в гардероба шушоните си.

Той не отговори нищо, а гледаше вторачено право пред себе си. Как си бе позволила тая особа да ходи нощем по просия заедно с детето и увита в парцали, да се преструва на сляпа? Нима тая госпожица Андахт беше съвсем ненормална?

– Мърша такава! – каза той.

– Коя? – запита жена му.

Той замълча.

– Какво значи всичко това? – попита жена му. – Седа в театъра, а ти ме извличаш вѐн на дъжда. Представлението беше великолепно. И тия скъпи билети!

– Мълчи! – отвърна той и впери поглед през прозореца.

Автомобилът спря пред Комическата опера. Слязоха.

Госпожа Поге огледа отчаяно нагизналите си обувки. Как можа да си забрави шушоните в гардероба! Още рано на другата сутрин трябваше да прати госпожица Андахт да ги вземе.

– Гледай! – прошепна мъжът и посочи отсреща към Вайдендамекия мост.

Тя видя автомобили, колоездачи, един стражар, някаква просякиня с дете, вестникопродавец с чадър, мина и автобусът по линия 5. Сви рамене.

Той я хвана за ръка и внимателно я поведе към моста.

– Огледай хубаво просякинята и детето! – прошепна заповеднически той.

Тя заследи как малкото момиченце се кланяше, държеше вѐв вдигнатите си ръце кутийки кибрит и получаваше пари от минувачите. Внезапно тя се стресна, погледна мъжа си и каза:

– Точица!

Пристъпиха още по-наблизо.

– Точица! – прошепна госпожа Поге, без да може разбере онова, което виждаше със собствените си очи.

– Мама е съвсем сляпа, а е още толкова млада! Три кут за двайсет и пет. Господ да ви благослови, мила госпожо! – казваше в това време момиченцето.

Беше Точица!

Тогава госпожа Поге се спусна към детето, което зъзнеше и се кланяше в дъжда, коленичи пред него, без да обръща внимание на това, че улицата беше мокра и кална, и го прегърна.

– Детето ми! – изкрещя извън себе си тя.

Точица се изплаши до смърт. Такъв лош късмет! Дрехите на майка ѝ изглеждаха безобразно.

Минувачите спряха и помислиха, че се снима филм.

Директорът Поге дръпна с рязко движение очилата от очите на съпругата.

– Госпожица Андахт! – извика ужасена госпожа Поге.

Бледа като смъртник, Андахт вдигна отбранително ръце пред лице си и не знаеше какво да стори. Появи се и еди полицай.

– Господин вахмистър – извика господин Поге. – Арестувайте тая особа! Тя е нашата гувернантка и когато не сме у дома, ходи да проси с детето ни.

Полицаят извади бележника си. Вестникопродавецът чадъра се разсмя.

– Не ме затваряйте! – извика госпожица Андахт. – Не ме затваряйте!

С един скок тя проби кръга хора и побягна презглава.

Господин Поге понечи да се втурне след нея; но хората го задържаха.

– Оставете момичето да си върви! – каза един възрастен човек.

Госпожа Поге бе станала и чистеше с една дантелена кърпичка копринената си рокля. Беше ужасно окаляна.

После откъм другата страна на улицата дойде Антон и сложи ръка на рамото на Точица.

– Какво става тук? – запита той.

– Родителите ми ме спипаха – каза тихо Точица. – А пък Андахт току-що офейка. Хубава каша се забърка.

– Ще те накажат ли? – попита загрижено той.

– Още не може да се разбере – рече Точица и сви рамене.

– Мога ли да ти помогна с нещо? – попита той.

– А, да – каза тя, – остани тук, това ме успокоява.

Господин Поге разговаряше със стражаря. Госпожа Поге още продължаваше да чисти скъпата си рокля. Хората, които се бяха насъбрали, продължиха пътя си. Тогава госпожа Поге вдигна поглед, видя, че дъщеря ѝ разговаря с някакво непознато момче, и дръпна детето си.

– Тръгвай веднага с мен! – извика тя. – Какво си застанала тук с това просяче?

– Това е малко прекалено! – каза Антон. – Все струвам горе-долу колкото вас, да го знаете! И ако не бяхте случайно майка на приятелката

ми, изобщо нямаше да говоря с вас. Разбрахте ли?

Тези думи привлякоха вниманието на господин Поге и той, се приближи.

– Той е най-добрият ми приятел! – каза Точица и хвана момчето за ръка. – Казва се Антон и е чудесен момък.

– Така ли? – попита развеселен баща ѝ.

– Чудесен момък е силно казано – рече скромно Антон, – но не позволявам да ме ругаят.

– Жена ми не е искала да ви обиди – обясни господни Поге.

– И ние се надяваме твърдо, че е така – каза гордо Точица и се усмихна на приятеля си. – Тъй, а сега давървим в къщи. Какво ще кажете? Антоне, ще дойдеш ли и ти?

Антон отклони поканата. Нали трябваше да се върне при майка си.

– Тогава намини утре след училище.

– Добре – каза Антон и стисна ръката ѝ. – Стига родителите ти да йямат нищо против.

– Дадено – каза бащата на Точица и му кимна с глава.

Антон се поклони леко и затича.

– Той е наистина момче на място – каза Точица и се загледа след него.

После взеха такси и потеглиха към дома. Детето седеше между родителите си ѝ си играеше с монетите и кибритените кутии.

– Как можа да стане всичко това? – запита строго баща ѝ.

– Госпожица Андахт има годеник – заразказва Точица. – И понеже на него постоянно му трябваха пари, тя постоянно идваше с мене тук. И печелехме добре. Това може да се каже без преувеличение.

– Ужасно, сладка моя! – извика майка ѝ.

– Защо пък ужасно? – запита Точица. – Беше безкрайно интересно.

Госпожа Поге погледна мъжа си, поклати глава и каза:

– Ах, тия прислужници!

ЧЕТИРИНАДЕСЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО УВАЖЕНИЕТО

В предишната глава има едно изречение, което заслужава да се спрем още веднъж на него. Там се казваше за госпожа Поге така: „Тя никога не бе уважавала много мъжа си, защото той беше прекалено добър към нея“. Може ли изобщо човек да бъде прекалено добър към

някого? Смятам, че да. Там, гдето съм роден аз, казват: „Добър до глупост.“ От много любезност и добрина човек може да стане чак глупав. А не бива така. Децата първи подушват, когато някой е прекалено добър към тях. Когато са направили някоя пакост, заради която самите те смятат, че заслужават наказание, и наказанието не последва, те се чудят. А повтори ли се това, те малко по малко изгубват всяко уважение към съответния човек.

Уважението е нещо много важно. Някои деца от само себе си постъпват почти винаги правилно, но повечето трябва най-напред да се научат. И затова им трябва барометър. Трябва винаги да чувствуват: „Оле-ле, това което току-що сторих, не беше правилно. Заслужавам наказание!“

Но ако не последва наказание или урок, ако децата получат шоколад заради това, че са били лоши, може би ще си кажат: „Ще бъда лош и занапред нали ми дават шоколад!“

Уважението е необходимо. Необходими са и достойни за уважение личности дотогава, докато децата, пък изобщо и ние, хората, сме несъвършени.

Петнадесета глава ЕДИН ПОЛИЦАЙ ТАНЦУВА ТАНГО

Когато се изкачваха по стълбите у дома си, чуха, че на първия етаж свири грамофон.

– Охо! – каза господин Поге и отключи.

В следния миг той се вкамени на мястото си; жена мупнаправи същото. Само Точица не се изненада много, а поведе разговор с Пифке, който се втурна насреща и.

В коридора дебелата Берта танцуваше танго с единия полицаи. Друг полицаи стоеше до портативния грамофон и го навиваше.

– Берта! – извика с негодувание госпожа Поге.

Точица пристъпи към полицаия, който стоеше до грамофона, покло-ни се пред него и каза:

– Дами канят, господин вахмистър!

Полицаят я хвана през кръста и потанцува с нея толкова, колкото налагаше учтивостта.

– Сега обаче край! – извика директорът – Берта, какво значи това? Да не сте се сгодили за цяла рота полицаи?

– Уви, не – каза дебелата Берта.

В този миг от кухнята излезе трети полицаи и госпожа Поге промърмори:

– Ще си загубя ума!

Точица застана пред нея и каза умолително:

– Хайде, мамичко, загуби го!

– Не е необходимо вече – извика Берта. Всъщност това беше доста нахално от нейна страна, но госпожа Поге не разбра забележката, а пък мъжът ѝ беше зает изцяло с друго – да клати учудено глава.

Най-сетне Берта заведе всички в кухнята. Там седеше един човек, облечен в шлифер и на ръцете с белезници.

– Тоя господин искаше да краде у нас, а аз го чукнах пократуната и съобщих на дежурната; полицейска група; и понеже ви нямаше, завър-тяхме се на бърза ръка по паркета.

Човекът с белезниците тъкмо отваряше очи. Погледът му беше съв-сем изцъклен.

– Та този е Роберт Дявола! – извика Точица. Родителите ѝ я поглед-наха смаяно.

– Кой?

– Годеникът на госпожица Андахт! Аха, значи затова ме разпитваше тя кога ще излиза Берта на разходка.

– И затова е трябвало да ходите да просите! – добави баща ѝ.

– И затова тя рисуваше жилищния план! – извика Точица.

– Намерихме плана у него – каза полицаят и подаде листчето на смаяния домакин.

– Как успяхте да надвиете тоя тип? – запита госпожа Поге.

Дебелата Берта измъкна физкултурната бухалка и застана до вратата.

– Аз застанах тук и когато той отвори вратата и подаде главата си, пухнах го. После той рече да се свести, но аз го хлопнах още веднъж по главичката. Да, а след това пристигнаха тия трима кавалери.

Берта посочи тримата полицаи и те се почувствуваха много поласкани.

Бащата на Точица отново заклати глава.

– Никак не мога да разбера тая работа – заяви той. – Откъде пък знаехте, че в жилището ще влезе крадец? Ами ако това бях аз?

– Тогава ти щеше да бъдеш сега с омекнала тиква! – извика весело Точица.

Берта започна да обяснява, макар и малко по-подробно, отколкото беше необходимо:

– Когато се върнах в къщи... валеше така отвратително, че си рекох: какво ще скитам по дъжда... та както значи си седях в кухнята, телефонът позвъни. „Ей сега ще дойде един крадец – казва някой на другия край на жицата. – Бухнете го по главата с лопатата за въглища и викайте дежурната полиция.“ Само че нали ние си нямаме лопата за въглища? Ето така стана.

– Но кой може да е знаел, че тоя тип ще краде у нас? Кой ви се обади по телефона? – запита госпожа Поге.

– Та то е ясно като бял ден – каза Точица, – разбира се, е бил моят приятел Антон.

– Точно така – рече Берта, – не си каза името, но обади че е приятел на Точица.

– Видяхте ли? – заяви Точица, кръстоса ръце на гърба си и се зарахожда важно нагоре-надолу из коридора. – Нали ви казах още в самото начало, че това момче цена няма!

– И на мен ми се струва така! – каза татко Поге и си запали една пура. – Но откъде е узнал той това?

– Може би е видял, когато госпожица Андахт е дала ключовете на тоя разбойник, – рече Точица.

Роберт Дявола се въртеше яростно насам-нататък на стола.

– А, тъй ли било? – рече той. – Чакай, въшльо такъв, все ще те сбарам някъде!

– Поотложете тая работа! – каза вахмистърът. – Най-напред ще ви пхнем в затвора.

Точица пристъпи към човека.

– Най-настоятелно ви съветвам да не се опитвате! – каза тя. – Инак Антон ще ви разкъса във въздуха. Готфрид Клепербайн изяде от него няколко такива плесници, че направо седна на земята.

– Така ли? – запита зарадван баща ѝ. – Твоят Антон наистина е чудесен момък.

Пифке седеше пред крадеца и развързваше връзките на обувките му.

Госпожа Поге пак я хвана мигрена. Тя изкриви страдалчески лице.

– Толкова много вълнения! – оплака се тя. – Господа, няма ли да отведете престъпника? Тоя човек ми действа ужасно на нервите.

– И вие на моите – промърмори Роберт Дявола.

След това полицаите го отмъкнаха.

– Мила Берта – каза госпожа Поге, – сложете детето в леглото. Аз ще легна да спя. Ще дойдеш ли скоро и ти, Фриц? Лека нрщ, сладка моя! И никога вече да не вършиш такива лудории!

Тя целуна очарователно Точица и се оттегли в стаята си. Господин Поге изведнъж доби крайно сломен вид.

– Аз сам ще сложа детето да спи, Берта – каза той, – идете да си легнете. Вие сте се дължали храбро!

След това той ѝ подаде, първо, ръка и, второ – една банкнота от двадесет марки.

– И аз благодаря! – каза дебелията Берта. – Знаете ли стига да ме уведомяват предварително, нямам нищичко против крадците!

Сетне и тя се прибра в стаята си.

Госпбдин Поге помогна на Точица да се измие и преоблече, а след това тя легна и Пифке се качи в леглото при нея. Баща и седна на ръба на креватчето.

– Луиза – каза сериозно той, – слушай сега добре, детето ми.

Тя хвана неговата голяма ръка между малките си ръчички и го погледна в очите.

– Знаеш ли, че много те обичам? – запита той тихо. – Само че не мога да се грижа много за тебе. Трябва да печеля пари. Защо правиш такива истории? Защо ни лъжеш? Няма да имам вече нито минутка спокойна, като знам, че не мога да ти вярвам.

Точица погали ръката му.

– Знам, че ти нямаш време, защото трябва да печелиш пари – каза тя, – но мама не трябва да печели пари и пак не намира време за мене. Вие и двамата нямате време за мене. Сега пак ще ми вземете някоя гувернантка, а какво ще излезе от нея, никой не може да знае предварително.

– Да, да – каза той, – имаш право. Но ще ми обещаеш ли за в бъдеще винаги да казваш иртината? Това ще ме успокои извънредно много.

Детето му се усмихна.

– Добре, щом като ще те успокои много!

Той я целуна за лека нощ. Когато се обърна до вратата, за да изгаси лампата, Точица каза:

– Директоре, все пак много интересно беше!

Въпреки многото хапове, които глътна, тая нощ господин Поге не можа да мигне.

ПЕТНАДЕСЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО БЛАГОДАРНОСТТА

Дебелата Берта прояви смелост, нали? В трудовия и договор не пише, че трябва да удря по главата крадци, но все пак тя го стори. Това заслужава благодарност. А какво прави госпожа Поге? Ляга си да спи!

Обаче господин Поге подава на Берта, първо, ръка, и второ – една двадесетмаркова банкнота. Може би някой би подал само ръка, въпреки че разполага с пари. А пък друг ще даде може би само двадесет марки, въпреки че има ръка. Господин Поге има двете и прави двете неща. Той стисва най-напред ръката на дебелата госпожица и след това и дава пари. Намирам, че последователността е правилна! Той можеше да й подаде най-напред банкнотата, после да стисне ръката и и да каже: „Освен това благодаря Ви!“

Не, той прави всичко точно както трябва, държи се безупречно.

Колкото повече опознавам господин Поге, толкова повече ми се нрави. От глава на глава ми става все по-симпатичен. И особено в последната глава, която непосредствено следва.

Шестнадесета глава КРАЯТ УВЕНЧАВА ДЕЛОТО

Когато на следния ден Точица излезе от училище, автомобилът – съвсем необичайно – пак беше пред вратата и този път освен господин Холак вътре седеше и баща ѝ. Той и махна с ръка.

Другите момиченца се пукнаха от яд. И този път нищо не излезе от возенето в автомобил!

Точица поздрави шофьора и се качи в колата.

– Да не се е случило нещо? – запита тя боязливо.

– Не – каза баща ѝ, – но имам малко свободно време!

– Какво имаш? – запита тя и го погледна тъй, сякаш изведнъж му бе пораснала брада. – Свободно време ли?

Господин Поге истински се смути пред малката си дъщеря:

– Е да – каза той. – Не питай така глупаво! Може някой път да се случи на човек да има свободно време.

– Великолепно! – извика тя. – Да идем тогава в Шарлотенхоф и да ядем сладки с крем!

– Мислех, че е по-добре да вземем от училище и твоя Антон.

Тогава тя се хвърли на врата на баща си и му залепи една целувка, която прозвуча като оръдеен изстрел.

След това бързо се отправиха с колата към училището на Антон. Пристигнаха тъкмо навреме. Антон едва не припадна, когато видя, че Точица и баща ѝ го чакат с хубавата кола. Точица му даде знак да се приближи, баща ѝ му стисна ръката и каза, че бил славно момче. Чудесно наредил Роберт Дявола!

– Но това беше толкова просто, уважаеми господин Поге – каза Антон.

Сетне го пуснаха да се качи отпред до господин Холак и от време, на време той му позволяваше да натиска с крак газовия педал и да дига мигача, с който шофьорът указваше накъде иска да завие. Беше просто чудесно. Точица подръпна баща си за ухото и му прошепна:

– Директоре, момчето умее дори да готви!

– Какво всъщност не умее да прави? – запита господин Поге.

– Антон ли? Антон умее всичко! – заяви тя гордо.

И понеже Антон умееше всичко, отидоха в Шарлотенхоф и ядоха сладки с крем. Дори господин Поге яде, макар че лекарят строго му

беше забранил изрично именно сладки с крем.

После тримата играха на криеница, за да поотслабне бащата на Точица. Защото беше почнал да пуска шкембе.

Сетне Антон искаше да си върви в къщи, но директорът каза, че ще съобщи на майка му.

– Хока ли те още господин Бремзер? – запита Точица.

– Не – каза Антон, – напоследък е много мил с мен име покани да ида някога у тях на кафе.

– Ето на, виждаш ли? – каза съвсем спокойно Точица.

Но под масата – от голямо задоволство – тя сама се оципа по прасеца.

Закъсняха здравата за обед. Госпожа Поге беше дълбоко засегната. Но другите трима бяха толкова доволни, че дори не забелязаха това. Тогава госпожа Поге се засегна още повече и изобщо не хапна нищо, защото инак щеше да се пръсне.

– Къде ли може да е сега госпожица Андахт? – запита Антон, защото беше добър по сърце.

Госпожа Погег не се интересуваше от такива въпроси. Тя само измърмори:

– Къде ще намерим сега гувернантка, на която бихме могли да се доверим?

На господин Поге беше хрумнало нещо. Той дръпна настрана Точица, пошушука си нещо с нея и после каза:

– Ей сега ще се върна.

Сетне изчезна.

Другите привършиха обедата, без да говорят много. След това двете деца изтичаха в стаята на Точица, гдето Пифке ги очакваше вече с голямо нетърпение.

Накараха Антон да седне на един стол и му представиха приказката за Червената шапчица. Пифке беше научил вече много добре ролята си. Но и този път отказа да изяде Точица.

– Може би след някоя и друга година, като порасне, ще се научи. – каза момиченцето.

Антон заяви, че при все това представлението било великолепно. Той изръкопляска като в театър.

Точица се поклони десет пъти и изпрати към публиката въздушни целувки, а Пифке не престана да лае, докато не получи бучка захар.

– А на какво ще играем сега? – запита Точица, – Днес бих могла да

бъда гърбавият шивач и неговият син. Или да играем на майка и дете и Пифке да бъде бебето? Не, ще играем на крадци! Ти си Роберт Дявола, аз съм дебелата Берта и когато влезеш през вратата, ще те бухна по главата с бухалката.

– А кой ще играе ролята на тримата полицаи? – запита той.

– Аз съм Берта и тримата полицаи – обясни тя.

– Но ти не можеш да танцуваш сама със себе си – възрази Антон.

Тъй и от това не излезе нищо.

– Сетих се! – каза той. – Ще играем на откриването на Америка. Аз съм Колумб.

– Добре! – извика Точица. – Аз съм Америка, а Пифке е яйцето.

– Какво е той?

– Яйцето – рече тя, – яйцето на Колумб.

Антон не знаеше тая история, не я бяха учили още в училище.

– Сега вече намислих! – извика той. – Ще играем на следното: „С платноходка през океана“.

Разтребиха масата и я обърнаха с краката нагоре. Това беше лодката. И докато Антон правеше от пркривката платно, Точица отиде в трапезарията и донесе припаси за парахода: един буркан с мармалад, кутията с масло, няколко ножа и вилици, кило картофи, една паница с компот от круши и половин шпеков салам.

– Шпековият салам е подходящ – каза тя. – Може да изтрае няколко месеца.

Натовариха припасите в лодката и в нея остана точно толкова място, колкото да се поберат децата и кучето. До масата имаше леген с вода. Докато пътуваха през океана; Точица плискаше в него и накрая каза:

– Морето е страшно студено.

Антон слезе посред океана, донесе сол и я сипа в легена.

– Морската вода трябва да бъде солена – заяви той.

Последва безветрие. То продължи цели три седмици.

Наистина Антон гребеше с два бастуна, но почти не мърдаха.

Точица, той и Пифке изядоха шпековия салам и Точица изхленчи:

– Капитане, припасите са на привършване.

– Трябва да издържим! – извика Антон. – Хей там отвъд е Рио де Жанейро!

И той посочи леглото.

– Слава богу! – каза Точица. – Инак просто щях да умра от глад.

При това тя беше така, сита от обедата и от салама, че дори й прилошаваше.

– А сега настава страшна буря! – каза Антон, слезе и започна да клати масата.

– Помощ! – извика отчаяно Точица. – Потъваме!

След това изхвърлиха през борда кило то картофи, за да облекчат лодката. Ала Антон и бурята не спираха. Точица се хвана за корема и заяви:

– Разболявам се от морска болест.

И понеже ги връхлитаха вълни, високи колкото къщи, Пифке падна в лицата с компрта от круши и го изплиска на всички страни. Антон беше вятърът и виеше.

Най-сетне бурята премина. Момчето изтика масата до леглото и слязоха на сушата в Рио де Жанейро. Местното население приветствува сърдечно презокеанските пътешественици. Направиха обща снимка на тримата. Свит на кълбо, Пифке въодушевено ближеше лепкавата си козина. Тя имаше вкус на компот от круши.

– Много благодарим за сърдечния прием! – каза Точица. – Прекарахме дни на лишения, ала с удоволствие ще си спомняме за тях. За съжаление роклята ми пострада и на връщане ще пътувам с влака. За всеки случай... и по-сигурно е.

– Аз съм Антонио Гастилионе, главният кмет на Рио де Жанейро – каза с дебел глас момчето. – Приветствувам ви с „добре дошли“ и обявявам вас и кучето за световни майстори по презокеанско плаване.

– Много благодарим, любезни господине! – каза Точица. – Винаги ще ценим високо вашата купа.

Тя взе от лодката кутията с масло и с изражение на познавач каза:

– Чисто сребро, най-малко десет хиляди карата.

В този миг вратата се отвори и влезе майката на Антон.

Радостта беше голяма.

– Господин Поге ме взе с автомобила – разказа им тя. – Но на какво прилича тук?

– Току-що преплавахме океана – съобщиха Точица.

После разтревиха стаята. Пифке поиска доброволно да седне още веднъж в компота, но майката на Антон му пресече пътя.

В това време господин Поге водеше сериозен разговор с жена си.

– Искам Точица да стане свестен човек. – каза той. – В моя дом няма да влезе вече втора госпожица Андахт. Детето ми не бива да стане надута гъска. Трябва да осъзнае сериозността на живота. Точица сама е избрала приятелите си. Аз одобрявам този избор. Ако ти се грижеше за детето си малко повече, щеше да бъде по-друго. Но при това положение

ще остане каквото съм решил аз. Без възражения! Достатъчно казвах все „добре“ и „да“ за всичко. Отсега нататък ще бъде вече друго.

Очите на госпожа Поге се наляха със сълзи.

– Е добре, Фриц! Щом непременно искаш така – рече тя и прекара по лицето си носната кърпичка. – Съгласна съм, но не бива да се сърдиш повече.

Той я целуна. А след това доведе в стаята майката на Антон и я запита как намира неговия план. Госпожа Гаст беше трогната и каза, че ако жена му няма нищо против, тя на драго сърце би се съгласила. Беше много щастлива.

– Слушайте сега, деца! – извика господин Поге. – Внимание! Внимание! Майката на Антон още днес ще се премести в стаята на госпожица Андахт. За момчето ще нагласим стаята със зелените тапети и отсега нататък всички ще живеем заедно. Съгласни ли сте?

Антон не можеше да проговори нито дума. Той стисна ръцете на господин Поге и на жена му. След това прегърна майка си и ѝ прошепна.

– Сега вече не ще имаме толкова много грижи, нали?

– Не, доброто ми момче! – каза тя.

После Антон седна отново до Точица и тя от радост му издърпа ушите. Пифке подскачаше весело из стаята. Имаше вид, като че ли тихичко се смее.

– Е, дъще, добре ли е така? – запита баща ѝ и погали Точица по косата. – А през лятната ваканция ще отидем с госпожа Гаст и с Антон на Балтийско море.

Тогава Точица побягна нанякъде и когато се върна, държеше в едната ръка кутия с пури, а в другата – кибрит.

– За награда – рече тя.

Баща ѝ запали една пура, изпъшка доволно, когато пусна първото облаче дим, и каза:

– Заслужих си я!

ШЕСТНАДЕСЕТТО РАЗМИШЛЕНИЕ СЕ ОТНАСЯ ДО ЩАСТЛИВИЯ КРАЙ

С това дойде краят на тая история. И този край е правдив и щастлив. Всеки попадна там, където му е мястото, и доверявайки се на бъдещето, можем да предоставим всички герои на тяхната по-нататъшна

съдба. Годеникът на госпожица Андахт влезе в затвора, Антон и майка му плуват в щастие, Точица седи до своя Антон, а госпожица Андахт загази здравата. Всеки е намерил съответно място за задните си части.

Възможно е сега вие да заключите, че и в живота винаги всичко става и завършва тъй справедливо, както в нашата книга. Ала това би било съдбоносна грешка! Би трябвало да става така и всички разумни хора полагат усилия да става така. Но не е така. Все още не е така.

На времето имахме един съученик, който редовно преписваше от съседа си. И да не мислите, че го наказаха? Не, наказаха съседа му, от когото той преписваше. Затова не се учудвайте много, ако животът някога ви накаже, макар други да са виновни. Гледайте, когато пораснете, тия работи да се оправят. Ние не успяхме напълно. Бъдете по-почтени, по-честни, по-справедливи и по-разумни, отколкото бяха повечето от нас!

Казват, че някога земята била рай. Няма нищо невъзможно.

Земята би могла пак да се превърне в рай! Нищо невъзможно няма!

КРАТЪК ПОСЛЕСЛОВ

Макар че историята за Точица, Антон и Пифке вече свърши, много ми се иска да добавя още нещо.

Ето какво е то: някои деца, които са чели другата ми книга, „Емил и детективите“, може да кажат: „Слушайте какво, вашият Антон прилича досущ на Емил! Не беше ли по-добре да опишете в новата си книга някое съвсем друго момче?“

И понеже имат известно право да зададат подобен въпрос, бих желал да отговоря на него, преди да сложа последната, точка. Разказах ви за Антон, макар че прилича на Емил Тишбайн, защото смятам, че винаги ще има нужда да се разказва за такива момчета и никога няма да имаме достатъчно Емиловци и Антоновци!

Може би и вие ще решите да станете като тях? Може би, понеже ги обикнахте, и вие ще станете прилежни, почтени, смели и честни като тия образцови момчета.

За мен това би било най-голямата награда. Защото Емил, Антон и всички, които приличат на тях, един ден ще станат много способни мъже. Такива, каквито ще ни трябват.

КРАЙ

© 1931 Ерих Кестнер
© 1982 Владимир Мусаков, превод от немски

Erich Kästner
Pünktchen und Anton, 1931

Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Редакция: xsenedra, 2007

Публикация:

Ерих Кестнер, Романи за деца
Художник: Валтер Трип
„Народна младеж“, издателство на ЦК на ДКМС, София, 1982

Съдържание:

Емил и тримата близнаци

Антон и Точица

Хвърчащата класна стая

Двойната Лотхен

За автора и книгите му, послеслов – Елена Николова-Руж

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3201>]